

T.C.

**SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KARİKATÜR KULLANIMININ
6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARISINA ETKİSİNİ BELİRLENMESİ**

İlkay MARANGOZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

SİVAS

2019

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KARİKATÜR KULLANIMININ 6.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARISINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ**

İlkay MARANGOZ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin İlköğretim
Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı İçin Öngördüğü

Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

SİVAS

KABUL VE ONAY

İlkay MARANGOZ'un hazırlamış olduğu "Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının 6.Sınıf Öğrencilerinin Başarısına Etkisinin Belirlenmesi" başlıklı bu çalışma, 25.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, "İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Mehmet ÖZMENLİ (Jüri Başkanı)

Doç.Dr.Osman Kubilay GÜL (Danışman)

Dr.Öğr.Üyesi Ülkü YANCI (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../

Doç.Dr.Fatih KARAKUŞ
Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

İlkay MARANGOZ

ÖN SÖZ

Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için; Antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji, sanat, edebiyat gibi bilimleri içinde barındıran bir çalışma alanıdır. Sosyal Bilgiler birçok bilimin harmanlanarak öğrenciye verildiği bir derstir. Bilim, şekil itibariyle sürekli olarak kendini yenileyen bir özelliğe sahiptir. Sosyal Bilgiler dersi de çok sayıda bilimi içinde barındırdığından dolayı kendini güncelleyen, yenilikçi bir yapıya bürünmek zorundadır. Bu durum Sosyal Bilgiler programını da etkilemektedir. Bu gereklilik nedeniyle ülkemizde 2005 yılında Sosyal Bilgiler öğretim programında büyük değişiklikler meydana gelmiştir.

2005 yılı öğretim programının; öğrenme alanlarından oluştuğu, bu öğrenme alanlarının kapsamında bulunan ünitelerin her birinin kendine has kazanımları barındırdığı görülmektedir. Programda bu kazanımlar temel alınarak eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi öngörülmüştür. Kazanımlar modern eğitim sistemleri temel alınarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılacak olan materyallerin de değişmesi ve güncellenmesi gerekmektedir. Kullanılacak olan materyaller öğrenilen bilgilerin ve edinilen becerilerin kalıcılığını artırdığı düşünülmektedir. Bu materyallerin duyu organlarına hitap eden görsel öğeleri içinde barındıran ve soyut konuları somutlaştırabilecek özelliklere sahip olması gerekmektedir. Ders materyalleri arasında bulunan karikatürler bu özellikleri taşımakta, aynı zamanda öğretici bir materyal olarak değerlendirilmektedir. Karikatürler mizah ögesi sayesinde öğrenciyi motive etmektedir. Derse olan ilgiyi artırmaktadır. Amaçlar çerçevesinde verilecek olan fikri en kısa yoldan öğrenciye iletmektedir. Karikatürlerin ekonomik bir materyal olması, zaman tasarrufu sağlaması da karikatürlerin avantajları arasında bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar karikatürlerin bu alanlarda fayda sağladığını kanıtlamaktadır. Karikatürler, Sosyal Bilgiler programında ders sırasında kullanılacak görsel materyaller arasında gösterilmektedir. Sosyal Bilgiler programında kazanım kavramı ve kazanımların en iyi şekilde öğrenciye kazandırılması, önemsenen konular arasında yer almaktadır. Karikatürlerin bu özellikleri göz önüne alındığında, kazanımların gerçekleşmesi için ders sırasında karikatürlerin kullanılması büyük avantaj sağlayacaktır.

Bu çalışmada ise Sosyal Bilgiler programında bulunan kazanımlar temel alınarak çizilen karikatürlerin öğrenci başarısına etki etme durumunu belirlemek amaçlanmıştır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma sürecinin her aşamasında, bana yol gösterip yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve yüksek lisans tez danışmanım Sayın. Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL' e teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden birçok bilgi edindiğim. Yönlendirmeleri sayesinde birçok deneyim kazandığım, sayın Doç. Dr. Hakan KOÇ'a, Doç. Dr. Erkan YEŞİLTAŞ'a, Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR'e, üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime, çalışmalarım sırasında desteklerini esirgemeyen tüm öğretmen arkadaşlarıma, iş arkadaşım Salih TELLİOĞLU'na ve beni yaşamımın her alanında destekleyen aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Çalışmamın Sosyal Bilgiler eğitime katkı sağlaması ve bu alandaki çalışmalara örnek olması temennisiyle.

İlkay MARANGOZ

2019 SİVAS

ÖZET

MARANGOZ İlkay, Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının 6. Sınıf Öğrencilerinin Başarısına Etkisinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019

Bu çalışmanın amacı; Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemektir. Konu olarak ise “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında bulunan “Elektronik Yüzyıl” ünitesinin tüm kazanımları seçilmiştir. Bu araştırma nicel araştırma yöntemiyle yürütülmüş, Nicel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan geçerlilik ve güvenilirliği yüksek olan Ön-test, Son-test kontrol gruplu modele uygun deneysel bir çalışma olarak tasarlanmıştır.

Araştırma 2015-2016 Eğitim öğretim yılı bahar döneminde Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Sivas ilinde bulunan X Ortaokulu’nda yapılmıştır. Araştırmaya okulun 6. sınıflarının arasından seçilen 2ayrı şubede öğrenim gören 54 öğrenci katılmıştır. Konu, kontrol grubunda (27 kişi) geleneksel eğitim yöntemi olan anlatım tekniği ile, deney grubunda (27 kişi) ise kazanımlara uygun olarak araştırmacı tarafından tasarlanıp çizilen karikatürlerle işlenmiştir. Çizilen karikatürler uzman kişiler ve ders öğretmenleri tarafından kontrol edilip öğrencilerin yaşına ve konunun kapsamına uygunluğu açısından değerlendirilerek onaylanmıştır. Ölçme aracı olarak 44 adet örnek soru hazırlanmış, hazırlanan sorular uzman kişilerce kontrol edilmiş ve pilot uygulama yapılmıştır. Yapılan bu pilot uygulama 100 kişi ile yürütülmüştür. Elde edilen veriler SPSS 20 paket programına aktararak geçerlilik güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu verilere göre güvenilirliği düşük olan sorular elenmiş geriye kalan 20 soru deney ve kontrol gruplarına ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır, Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre gruplarının başarı puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal Bilgiler, Karikatür, Kazanım, Nicel Araştırma, Ön-test, Son-test Kontrol Gruplu Deneysel Yöntem

ABSTRACT

MARANGOZ İlkay The aim of this study is; Improving the effectiveness of cartoons at the beginning of the social studies course gains All the achievements of the "Elektronik Yüzyıl" unit in the field of "Science, Technology and Society" were chosen as the subject. This research was carried out with quantitative research method. The pre-test, post-test control group model, which has high reliability and reliability in the systems frequently used in quantitative research, was conducted as an experimental study.

Research 2015-2016 academic year in the spring semester of Sivas Provincial Directorate of National Education in Sivas province located in the X Secondary School. Fifty-four students attending the 6th grade of the school participated in the study. Control technology (27 people) is based on the traditional teaching method, narrative technique, and experimental (27 people) is designed and drawn according to the achievements. The drawn cartoons were checked and cleaned by expert design and approval of course teachers and they were approved by focusing on their suitability for the age and scope of the subject. Preparation of 44 sample questions as a measurement tool, planned questions are checked by expert experts and pilot applications. This structured pilot was connected with 100 people. The obtained data is transferred to SPSS 20 package program and validity and reliability analysis is performed. According to these data, the questions with low reliability were eliminated and the remaining 20 questions were applied to the experimental and control groups pre-test and post-test before, and the results obtained from the research were analyzed in SPSS 20 package program. According to the results of the analysis, there was a significant difference between the achievement scores of the groups in favor of the experimental group.

Key words: Social Studies, Cartoon, Gain, Quantitative Research, Pre-test, Post-Test Control Group Experimental Method

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	
ETİK SÖZÜ	iii
ÖN SÖZ	iv
TEŞEKKÜR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xv
I.BÖLÜM	1
1.1. ARAŞTIRMA PROBLEM DURUMU.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.4. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ	6
1.5. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ.....	6
1.6. SAYITLILAR.....	6
1.7. SINIRLILIKLARI.....	7
1.8. TANIMLAR	7
II. BÖLÜM	10
..İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE ALAN YAZIN TARAMASI	10
2.1.1. TANIM.....	10
2.1.3. SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN ÖNEMİ VE AMAÇLARI.....	11
2.1.4. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ.....	12
2.1.5. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNİN TEMEL YAKLAŞIMLARI.....	13
2.1.5.1.. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler.....	13
2.1.5.2. Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler.....	13
2.1.5.3. Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler	13
2.1.6. 2005 YILI PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI.....	13
2.2. KARİKATÜR	15
2.2.1.2. YAZISIZ (GRAFİK - CİDDİ) KARİKATÜR	18
2.2.1.3. RENKLİ KARİKATÜR	19
2.2.1.4. SİYAH BEYAZ KARİKATÜR	20

2.2.1.5. TEK KARE KARİKATÜRLER	21
2.2.1.6. ÇOK KARELİ KARİKATÜRLER	22
2.2.1.7. BANT KARİKATÜRLER	23
2.2.1.8. POLİTİK EDİTORYAL KARİKATÜRLER	24
2.2.1.9. KOMİK ESPRİLİ (GAG) KARİKATÜRLER	25
2.2.1.10. AÇIKLAYICI-AYDINLATICI KARİKATÜRLER.....	26
2.2.2. KARİKATÜRÜN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ.....	27
2.2.4.KARİKATÜRÜN EĞİTİMDE KULLANIMI VE ÖNEMİ.....	28
2.3. KAYNAK ARAŞTIRMASI	30
III. BÖLÜM.....	35
YÖNTEM	35
3.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ MODELİ VE DESENİ.....	35
3.2. ÇALIŞMA OKULUNUN BELİRLENMESİ	36
3.3. ÇALIŞMA GRUBUNUN SEÇİLMESİ.....	36
3.4. ÇALIŞMA GRUBU	36
3.6. VERİ TOPLAMA ARACI.....	37
3.7. ÖLÇME ARACI.....	37
3.8. VERİLERİN TOPLANILMASI VE ANALİZİ.....	38
3.9. MATERYALİN GELİŞTİRİLMESİ VE KULLANILAN PROGRAMLAR.....	38
3.9.1. Krita Programı	42
3.9.2. MadiBang Paint Programı:	42
3.9.3. MomentCam Cartoons & Stickers Programı:	42
3.10. ÇALIŞMA SIRASINDA İZLENEN YOL	42
IV BÖLÜM.....	44
BULGULAR.....	44
4.1. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ ÖN TEST PUANLARINA AİT BULGULAR .	44
4.2.KONTROL GRUBU ÖN TEST SON TEST PUANLARINA AİT BULGULAR	44
4.3. DENEY GRUBUNUN ÖN TEST-SON TEST PUANLARINA AİT BULGULAR.....	45
4.4. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ SON TEST PUANLARINA AİT BULGULAR	45
1.5. KONTROL VE DENEY GRUPLARININ ÖN VE SON TEST PUAN ORTALAMALARI	47
V.BÖLÜM	52
5.1.TARTIŞMA.....	52
5.2. ÖNERİLER.....	54
VI.BÖLÜM.....	56

KAYNAKÇA	56
VII.BÖLÜM	72
EKLER	72
EK-1 İZİN BELGESİ.....	72
EK-5 CEVAP ANAHTARI.....	79
EK-6 ÇALIŞMA PLANI.....	80
EK-7: 6. SINIF ÖĞRENME ALANLARI, KAZANIM, SÜRE VE SAATLERİ.....	81
EK-8 6. SINIF ELEKTRONİK YÜZYIL ÜNİTESİ KONU KAZANIMLARI	82
EK-9 KARİKATÜRLER.....	83
EK-10 UYGULAMA SÜRECİNE İLİŞKİN FOTOĞRAFLAR	103

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Ön Test- Son Test Deneysel Model Tasarımı	36
Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubun Da Yer Alan Katılımcıların Ön Test- Son Test Başarı Puanlarına İlişkin <i>Independent Samples T Test</i> Verileri.....	44
Tablo 3: Kontrol Grubunda Yer Alan Katılımcıların Ön Test ve Son Test Başarı Puanlarına İlişkin <i>Paired Samples T Test</i> Verileri.....	44
Tablo 4: Deney Grubunda Yer Alan Katılımcıların Ön Test Son Test Başarı Puanlarına İlişkin <i>Paired Samples T Test</i> Verileri.....	45
Tablo 5: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Katılımcıların Son Test Başarı Puanlarına İlişkin <i>Independent Samples T Test</i> Verileri.....	46
Tablo 6: Deney Gurubunun Ön Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği	47
Tablo 7: Kontrol Gurubunun Ön -Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği.....	48
Tablo 8: Deney Gurubunun Son- Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği	49
Tablo 9: Kontrol Gurubu Son- Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği	50
Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Başarı Ortalaması Değişim Grafiği	51
Tablo 11: Çalışma Planı Zaman Çizelgesi.....	80
Tablo 12: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri(Meb,2005).....	81
Tablo 13 Elektronik Yüzyıl Konu Kazanımları	82

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yazılı Günlük Karikatür.....	17
Şekil 2: Yazısız Grafik Karikatür Örneği.....	18
Şekil 3: Renkli Karikatür Örneği.....	19
Şekil 4: Siyah Beyaz Karikatür Örneği.....	20
Şekil 5: Tek Kare Karikatür Örneği.....	21
Şekil 6: Çok Kareli Karikatür Örneği.....	22
Şekil 7: Bant Kerikatür Örneği.....	23
Şekil8: Politik Karikatür Örneği.....	24
Şekil 9: Komik Karikatür Örneği,	25
Şekil 10: Açıklayıcı Karikatür Örneği.....	26
Şekil 11:Krita Programı Adres:	39
Şekil 12:Krita Programı Adres:	39
Şekil 13:Madibang Paint Programı Adres:.....	40
Şekil 14: Madibang Paint Programı Adres:.....	40
Şekil 15: Momentcam Cartoons & Stickers Programı Adres:.....	41
Şekil 16: Momentcam Cartoons & Stickers Programı İle Yapılan Çizim.....	41
Şekil 18 Bilim Teknoloji Ve Toplum Öğrenme Alanı Kapsamında Bulunan Elektronik Yüzyıl Ünitesi İçin Hazırlanan Karikatürlerin Giriş Kapağı	83
Şekil 19: Dikkat Çekmek İçin Tasarlanan Tanıtım Karikatürü.....	83
Şekil 20: Coğrafya İle İlgili Karikatür.....	84
Şekil 21: Sosyal Bilgilerin Hayatımızdaki Yeri	84
Şekil 22: Psikoloji Biliminin Faydası.....	85
Şekil 23: Coğrafyanın İnsan Hayatındaki Etkisi	85
Şekil 24: Arkeolojinin Önemi	86
Şekil 25: Felsefe Biliminin Faydası	86
Şekil 26: Sosyoloji Biliminin Önemi	87
Şekil 27: Tarih Biliminin Önemi	87
Şekil 28: İklimlerin İnsan Yaşamına Etkisi.....	88
Şekil 29: Genetik Kopyalama.....	88
Şekil 30: Gelecekte Uzay Yolculuğu Sıradanlaşabilir.	89
Şekil 31: Teknolojik Gelişmelerin Hızı.....	89
Şekil 32:Teknolojik Gelişmeler Durabilir Mi?.....	90
Şekil 33: Gelecekte Teknoloji Hayat Kurtarabilir.....	90

Şekil 34: Gelecekte Teknolojinin Aile Hayatına Etkisi Nasıl Olacak.....	91
Şekil 35: Na No Kimdir? Nedir ?	91
Şekil 36: Teknoloji Karın Doyurur.....	92
Şekil 37: Sihirli Küreler Aslında Var	92
Şekil 38: Teknoloji ve Doğa Dost Olabilir.....	93
Şekil 39: Ayağımız Yere Basmıyor.....	93
Şekil 40: Gps ile Kaybolmak Yok.....	94
Şekil 41: Yüksek Yüksek Binalar.....	94
Şekil 42: DNA Bilimi İle Tüm Meyvelerin Tadı Bir Meyvede	95
Şekil 43: Dünyayı Bağlıyorlar	95
Şekil 44: Yaz Aylarında Teknoloji İyi Gelir	96
Şekil 45: İlaç İçtim Kurtuldum.....	96
Şekil 46: Kalp Kırızımı ? O Da Ne ?.....	97
Şekil 47: Aşı -Hastalık Savaşları.....	97
Şekil 48: Kan Bağışımı.....	98
Şekil 49: Daha Güzel Şeyler Var.....	98
Şekil 50: Empat ile Düşün.....	99
Şekil 51: Ben Buldum Yok Öyle.....	99
Şekil 52: Emeğe Saygı.....	100
Şekil 53: Seviyorsak Gösterelim	100
Şekil 54: Fikirleri Ürünleri Garantiye Alalım	101
Şekil 55: Atatürk ve Bilim = Türkiye.....	101
Şekil 56: İlim ve Kültür Kuruluşları Türkiye Cumhuriyetini Besler	102

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	:The National CouncilFor The Social Studies (Sosyal Araştırmalar ulusal konseyi)
SPSS	: Statistical Package Program For Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı)
DPY	: Devlet Parasız Yatılı Sınavı
DG	: Deney Grubu
KG	: Kontrol Grubu
BT1	: Başarı Testi (Ön-test)
BT2	: Başarı Testi (Son-test)
Diğ	: Diğ erleri
Akt	: Aktaran
N	: Gruptaki mevcut sayı
\bar{x}	: Aritmetik ortalama
SS	: Standart sapma
Sd	: Serbestlik derecesi
P	: Anlamlılık düzeyiI

I.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırma Problem Durumu

Eğitim, insanı diğer canlılardan ayıran en temel olgu olarak tanımlanmaktadır. İnsan donanım itibariyle ilgiye ve yardıma muhtaç olarak doğmakta bu nedenle yaşamını devam ettirebilmek için bilgi edinmekte ve eğitim almaktadır (Töremen, 2011: 12). İnsan için eğitim çok önemlidir. Hatta eğitim olmadan insan yaşayamamaktadır. Eğitim insanın yaşamını sürdürmesi noktasında tıpkı nefes alması, yemek yemesi gibi gereklidir (Ada ve Keskinçilic, 2006: 1). Bu gereklilik, bilginin artmasına, çeşitlenmesine ve toplumların kalkınmasına bir dinamizm kazandırmaktadır (Dravor, 2011: 169). Bu dinamizm eğitimin çağın getirdiği koşullara göre tasarlanıp planlanmasına da olanak sağlamaktadır (Kamber, 2007: 3).

Bu durum günümüzde teknolojiye meydana gelen gelişmelerinin çok hızlı seyretmesi nedeniyle etkisini daha fazla hissettirmektedir. Eğitimin genel anlayışı da teknolojiyle paralel hızda değişmektedir (Demir, Doğan ve Pınar, 2013: 1052; Yeşiltaş ve Öztürk, 2015: 98). Bu değişikliklerle birlikte artık bilgiyi doğrudan almanın değil, bilgiye doğru bir şekilde ulaşmanın önemli olduğu anlaşılacak ilerlemeci bir anlayış tercih edilmektedir (Erdem ve Demirel, 2002: 81). Türkiye’de de bu anlayış ışığında eğitim programında düzenlemeler yapılmaktadır. Bu düzenlemeler neticesinde bilginin birey tarafından yapılandırılacak şekilde öğretilmesi esas alınmaktadır (Akdağ ve Çoklar, 2009: 2; Gültekin, Karadağ ve Yılmaz, 2007: 503). Bu sayede ülkemizde dünyadaki eğitim reformlarını takip ederek kendi eğitim programlarını düzenlemektedir. Ülkemiz, vatandaşlarını hazırlanan bu ders programları aracılığıyla yetiştirmeyi hedeflemektedir (Adıgüzel, 2009: 76; Doğanay, 2008: 78). İlk amacı etkili vatandaş yetiştirmek olan Sosyal Bilgiler dersinin programı da bu amaç doğrultusunda yeniden biçimlendirilmektedir (Safran, 2011: 14; Ay, 2010: 76; Ersoy ve Karadoğan, 2009: 72; Gelen, 2002: 101). Yeniden biçimlenen Sosyal Bilgiler programı ilerlemeci anlayışı temel almaktadır. İlerlemeci anlayış gereği programın bilimsel ölçütlere dayanması gerekmektedir. Ayrıca programın öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanması gerekmektedir (Aykaç, 2007: 47; Öztürk ve Ünal, 1999: 2).

Yeni Sosyal Bilgiler öğretim programı öğrenci merkezlidir. Program konulara bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılarak hazırlanmıştır.. Bu program sayesinde bilginin elde edilmesinde ve faydalanılmasında aktif olarak rol alan insanların yetiştirilmesi hedef alınmıştır (Koca ve Yazıcı, 2011: 22). Sosyal Bilgiler programı köklü değişiklikler öngören sosyal hayata yeni bir bakış açısı katan, yapılandırmacılık ve çağdaş bir felsefe olarak karşımıza çıkan, ilerlemecilik rehber alınarak hazırlanmıştır (Yılmaz ve Tepebaşı, 2009: 158; Duman ve İkiel, 2002: 246).

Sosyal bilgiler programına genel olarak bakıldığında bu programın öğrenme alanlarınsan oluştuğu görülür. Her öğrenme alanı ise kendi içinde bir bütünlüğe sahip ünitelerden oluşmaktadır. Bu ünitelerin kapsamında öğrencilerin öğrenip hayatında kullanabilmeleri için kazanımlar belirlenmektedir (Özdemir, 2012: 24; Semenderoğlu ve Gülersoy, 2010: 18). Düzenlenen programda kazanım kavramı önem verilen unsurlar arasında yerini almaktadır (Koca ve Yazıcı, 2011: 22). Kazanım kavramının tanımı ise öğrenme süreci içinde kullanılmak üzere planlanmış öğrencilerin yaşantıları aracılığıyla öğrencilerin kazanması beklenen beceri, tutum ve değerler şeklinde olduğu ifade edilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı[MEB], 2005). Bu bağlamda geliştirilen programın getirmiş olduğu yenilikler eğitim öğretim sürecini yeniden şekillendirmiştir (Özdemir, 2012: 39). 2005 yıldan itibaren uygulanmaya başlanılan programla öğrenciyi aktif kılan etkinlikleri temel alan, öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım tercih edilmiştir.. Bu programla bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere doğrudan aktarılması yerine, etkinlikler aracılığıyla kazandırılmasını hedeflenmektedir (Doğanay, 2008: 91; Öcal ve Yiğittir, 2007: 53).

Yapılandırmacı yaklaşımla öğretim materyallerinin kullanımı ve eğitimde görselleştirmenin önemi artmaktadır (Özşahin, 2009: 104). Eğitim sürecinde kullanılan eğitim materyalleri, eğitimin devam ettiği süreçte eğitimi yürüten kişiler tarafından eğitimin yapılacağı şartları içerisinde barındıran ortamlarda öğrencilere sunulan araçlar olarak tanımlanmaktadır (Kaya, 2006: 28). Bu sayede eğitimi alan kişilere kazandırılması istenilen, değer, kazanım, bilgi ve becerilerin farklı tekniklerle geleneksel eğitimin dışında yeni ve çağdaş araçlarla verilerek daha kalıcı olması sağlanmaktadır (Demir ve Akengin, 2011: 2; Ulusoy ve Gülüm, 2009: 86). Derslerde materyal kullanımı, eğitim öğretimini desteklemektedir. Öğrenilen bilgilerin anlamlı ve kalıcı olması açısından da büyük fayda sağlamaktadır (Kaya ve Aydın, 2011: 180).

Sosyal Bilgiler dersi eğitim faaliyetleri tasarlama sürecinin temel referans noktası ise ilköğretim Sosyal Bilgiler programı olarak alınmaktadır (Ayva, 2010: 276). Sosyal bilgiler dersini yürütmek için kullanılacak pek çok ders araç gereci ve materyal vardır (Deveci, 2005: 154). Programda ders sırasında kullanabilecek materyaller arasında bulunan karikatürler, birçok avantajı bulunmaktadır (Akengin ve İbrahimoglu, 2010: 2).

1.2. Araştırmanın Amacı

Eğitim, yetişkinler ile gençler arasında, bilen ile bilmeyen arasında var olan paylaşım olarak tanımlanmaktadır. Eğitim, insanın var olduğu günden beri insan ile birlikte dir. Eğitim, eğitim bilimciler ve diğer bilim dallarıyla ilgilenen araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Ergün, 2015: 1). Bu tanımların ve eğitim hakkındaki bazı görüşlerin ortak paydası eğitimin insanla başlayan bir uğraş alanı olduğu şeklindedir. Bu durum İlk insandan günümüze kadar yaşam şartları ile başa çıkma arzusu ve var olma çabası nedeniyle meydana gelmiştir (Ocak ve Gündüz, 2006: 2). İnsanlık tarihi boyunca da günümüzde de eğitim yaşamın her alanında insanın bu amaçlarına hizmet etmektedir (Fidan, 2012:4). Eğitimin yüklendiği bu gaye toplumun en geniş faaliyet alanları arasında olmasını sağlamıştır (Özyılmaz, 2013: 2). Eğitim faaliyetlerin amaçlı, sistemli, planlı ve geleceği öngörebilir şekilde tasarlanması gerekir. Bu durumun gerçekleşmesi halinde eğitim toplumlar arasında fark yaratır. Günümüzde toplumlar eğitimi hazırlanan öğretim programları ışığında gerçekleştirir. Ülkemizde eğitimin başlıca hedefi ise; hazırlanan öğretim programlarıyla bireyin toplum içinde sosyalleşmesini sağlayarak, nitelikli vatandaşlar yetiştirmektir (Ocak ve Gündüz, 2006: 2). Eğitim programları, içinde buldukları dönemin getirdiği şartlar doğrultusunda toplumun beklentilerini, bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarını yansıtmaları gerekmektedir (Doğanay ve Sarı, 2008: 470). Günümüzde bireylerden bilgiyi üretmeleri ve tasarımları beklenmektedir. Birey kendisine verilen bilgileri sorgulamadan verildiği şekilde kabul etmek yerine bilgiyi yorumlamalı, sorgulamalı ve araştırmalıdır. Ayrıca birey, bilgiyi yapılandırma sürecine etkin olarak katılmalıdır (Ünal ve Çelikkaya, 2009: 198). Sosyal Bilgiler dersi de bireyin yaşama etkin katılımını temel alır. Bireyin bilgiyi araştırarak sorgulayarak öğrenmesini hedefler. Bu hedefler genel olarak yapılandırmacı yaklaşımın felsefesine dayanır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler programı da bu hedefler ışığında yapılandırmacı yaklaşım temel olarak düzenlenmiştir (Demir, 2006: 156).

Düzenlenen Bu program Milli Eğitim Bakanlığınca 2005-2006 yılında uygulanmaya başlamıştır (Yapıcı ve Demirdelen, 2007: 205). İlerleyen yıllarda programda güncellemeler ve yeni eklemeler de yapılmıştır. Uygulamaya konulan bu yeni program öğrenme-öğretme sürecinin çağdaş materyallerle gerçekleşme zorunluluğunu da beraberinde getirmemiştir (Çelikkaya, Karakuş ve Demirbaş, 2010: 58). Bu materyallerin seçimi, programın hedeflerine ulaşması konusunda büyük önem taşımaktadır (Akengin ve İbrahimoglu, 2010: 2; Çetin, 2012: 4). Ayrıca derste kullanılacak materyaller programın kazanımlarına ve hedeflerine uygun olması önem taşımaktadır. Kullanılan bu materyaller öğrenilen bilginin kalıcılığını da artırmaya katkıda bulunması gerektiği ifade edilmektedir (Karakuş, Palaz, Kılcan ve Çepni, 2012: 364). Eğitimde materyal kullanımı, gerçekleştirilmek istenen kazanımların kalıcı ve izli olması açısından önem taşımaktadır (Seferoğlu, 2007: 54). Karikatürler görsel materyaller arasında bulunmaktadır. Ayrıca mizah ögesi sayesinde verilmek istenen mesajı ilgili hedefe en kısa yoldan ulaştırmaktadır. Karikatürler tasarım, çizim, mizah ve renk itibarıyla öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını da sağlamaktadır. Aynı zamanda ekonomik materyaller arasında yer almaktadır. Bu özellikleri sayesinde Sosyal Bilgiler dersi sırasında kullanılması öğretimin kalıcı olması açısından birçok avantajı sağlamaktadır (Akengin ve İbrahimoglu, 2010: 2).

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı; Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini, öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde teknolojik ilerlemeler eğitim uygulamalarına yeni imkânlar getirmektedir. Ders içerisinde kullanılacak materyaller ve öğretim yöntemlerini bu doğrultuda zenginleştirmektedir. Ancak, ihtiyaçlar dikkate alındığında bu materyallerin yaygınlaştırma çalışmalarının, hatırı sayılabilecek bir düzeye ulaşmadığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler derslerinde materyal kullanımı programda yer alan kazanımların gerçekleşmesi için son derece önemlidir. Bu nedenle öğrenme sürecinde bilgilerin ilgili materyallerle desteklenerek öğrenciye sunulması gerekmektedir. Aynı zamanda materyallerin öğrenme kültürünü zenginleştirilmesi ve öğrencinin bilgiyi yapılandırmasına yardımcı olması gerekmektedir (Karadeniz, 2012: 2).

İlgili alan yazın verileri karikatürün eğitim sürecinde kullanılmasının önemini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar arasında Sosyal Bilgiler programında öğrencilere kazandırılması gereken kazanımlar referans alınarak tasarlanan karikatürlerin öğretim süreci içerisinde etkin olarak kullanılması üzerine herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Öğretim sürecinin temel yürütücü gücü ve rehberi olan kazanımların birebir olarak öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Karikatürler eğitim süreci içerisinde kullanılan ekonomik ve öğretici bir materyaldir. Verilmek istenilen mesajı direk olarak alıcıya iletmektedir. Karikatürler bilginin kalıcı olmasına, eğitim sürecini eğlenceli hale gelmesine yardımcı olurken aynı zamanda ekonomik olması sayesinde eğitim öğretim sürecini zenginleştirmektedir.

Bu bağlamda tüm bu avantajlar göz önüne alındığında karikatürlerin Sosyal Bilgiler dersi konu kazanımlarının gerçekleşmesi noktasında büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada ile Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini, öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemek istenmektedir. Her ünite bitiminde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından planlanan kazanımların öğrenciler tarafından kazanılmış olması gerektiğine inanılmaktadır. Bu inanç doğrultusunda ünite kazanımlarını merkeze alarak çizilmiş olan karikatürlerin, kazanımların gerçekleşmesinde etkili olacağını ve öğrencilerin akademik başarısının artacağını tahmin edilmektedir. Literatürde karikatürle eğitimde kullanılması konularında araştırmalar olmasına rağmen şu an Sosyal Bilgiler programının temel unsurları arasında bulunan kazanımları merkeze alarak çizilen karikatürlerle eğitimin gerçekleştirilmesi hususunda yapılan ve yürütülen hiçbir bilimsel çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yüzden bu çalışmanın alan yazındaki eksikliği gidereceğine inanılmaktadır.

Örnekleme olarak alınan, öğrenme açısından soyut kavramlarla yüklü olan ve Sosyal Bilgiler dersinin oluşum felsefesini öğrenciye kazandırılmasını sağlayan “Elektronik Yüzyıl” ünitesinin kazanımlarının hem eğlenceli hem öğretici bir eğitim materyali olan karikatürlerle gerçekleştirilmesini amaçlayan bu çalışma ile; öğrenim kültürünün genişletileceği, daha önce yapılan araştırmaların sonuçlarına dayanarak da öğrencilerin akademik başarılarında artış sağlanacağı. Ayrıca öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin de kalıcı olacağı, yapılan bu araştırma ile ortaya konulacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini, öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlenmesi için, bu kazanımlar temele alınarak çizilen karikatürlerin uygulandığı deney grubu ile Bakanlık tarafından onaylı ders için tasarlanan kitabın yönergelerine göre işlenen dersin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarısı arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.5. Araştırmanın Alt Problemleri

- a. Kontrol ve deney gruplarında bulunan öğrencilerin ön test başarıları puanları arasında fark var mıdır?
- b. Kazanımlara temel alınarak hazırlanan karikatürlerin uygulandığı deney grubunun ön ve son test puanları arasında fark var mıdır?
- c. Bakanlık tarafından onaylı ders için tasarlanan kitapların talimatlarına göre eğitimin uygulandığı kontrol grubunun ön ve son test başarı puanları arasında fark var mıdır?
- d. Kontrol ve deney guruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasında fark var mıdır ?

1.6. Sayıtlılar

Yapılan bu araştırma için aşağıda verilen sayıtlılar ön görülerek hareket edilmiştir:

- a. Yapılan bu araştırmada, öğrencilerin araştırma için tasarlanan ölçme sorularına samimi, gönüllü, dikkatli ve doğru yanıtlar verdiği varsayılacaktır.
- b. Kazanımlar temel alınarak hazırlanan karikatürlerle öğrenim gören deney gurubunun ön-test puanı düşük iken son-test başarı puanının ise yüksek çıkacağı varsayılacaktır.
- c. Kazanımlara temel alınarak hazırlanan karikatürlerin uygulanmadığı kontrol grubunun ön-test puanı düşük olurken son test başarı puanının yüksek çıkacağı varsayılacaktır.

- d. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test başarı puanları arasında herhangi bir farkın olmadığı varsayılacaktır. .
- e. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin son-test başarı puanları arasında ise deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olacağı varsayılacaktır. .

1.7. Sınırlılıkları

- a. Yapılan bu araştırma, katılım bakımından Sivas ili sınırları içerisinde alınan örnekleme göre 2015–2016 Öğretim yılında öğrenim gören X Ortaokulu 6.Sınıf öğrencileri ile,
- b. Konu bakımından 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Elektronik Yüzyıl” ünitesi konu kazanımları ile,
- c. Uygulama süresi bakımından üniteye ayrılmış olan süre ile,
- d. Değişkenler kuramsal kısmında açıklanan kazanım kavramı ve karikatürle eğitim alanı ile,
- e. Materyal olarak araştırmacı tarafından tasarlanan, “Medibang Paint Programı”, “Krita programı” ve “Moment Cam Cartoons & Stickers” programları kullanılarak çizilen karikatürlerle,
- f. Verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi kontrol ve deney grubu dışında kalan, yansız atama yolu ile seçilmiş bir gruba uygulanarak geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmış sorular ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Eğitim: Latince “educare” sözcüğünden türetilmiş eğitim sözcüğü yetiştirmek, büyütmek, geliştirmek anlamına gelmektedir (Türer, 2006: 1). Eğitim hakkında bilinen en genel tanım şu şekildedir. Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve istedik yönde kasıtlı olarak davranış değiştirme süreci olarak tanımlamaktadır (Özdemir, Yanlın ve Sezgin, 2012: 3).

Eğitim Programı: Okul içerisinde ve okul dışında planlı olarak yapılan etkinlikler yolu ile elde edilen yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2010: 4).

Öğretim programı: Okul içinde veya okul dışında öğrenciye kazandırılması istenilen bir dersin öğretimiyle ilgili alakalı tüm faaliyetleri kapsayan yaşantılar demeti (Demirel, 2010: 6).

Ders programı: Belirlenen süre içerisinde istenilen hedeflerin öğrenciye nasıl kazandırılacağını gösteren faaliyetler bütünü (Demirel, 2010: 6).

Öğrenme Alanı: Öğrenmeyi sınıflandıran öğrenciye verilecek beceri. Kavram ve temaların bir arada yer aldığı plandır (MEB, 2005).

Kazanım: Eğitim öğretim süreçleri içerisinde, düzenlemiş planlanmış öğrencilerin kendi yaşantıları yoluyla kazanılması beklenen beceri bilgi değer ve tutumlardır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler dersi vatandaşlık gereklilik ve yeterliliklerinin kazanılması için okul içerisinde uygulanması için ü tasarlanan eğitim programları aracılığıyla vatandaşlık dersi başta olmak üzere tarih coğrafya sosyoloji felsefe gibi derslerin birbiri içerisinde harmanlanarak belirli bir sıra ve plan dahilinde öğrenciye verildiği derstir(NCSS, 1993; akt: Tay, 2011:6).”

NCSS: 1921 yılında kurulan Sosyal Araştırmalar Ulusal Konseyi Sosyal Bilgiler eğitimcileri aracılığı ile öğrencilere katılımcı bir demokrasiyle vatandaşlık görevlerini yerine getirmeleri için gerekli olan içerik bilgisi, entelektüel becerilerini ve sivil değerleri öğretmektedir. Sosyal Araştırmalar Ulusal Konseyi misyonu ise tüm sosyal çalışmalar da eğitimciler için liderlik, hizmet ve destek sağlamaktır (<http://www.socialstudies.org/about>. Erşm:11.04.2016).

Karikatür :Toplumu ve insanı her türlü yönü ile konu alan konuyu abartılı olarak veren düşündürülen mesaj veren aynı zamanda güldüren sanat dalı (TDK, 2011: 1332).

Deneysel araştırma: Bilimsel araştırma yöntemleri içinde sonuçları bakımından en güvenilir ve kesin sonuçların elde edildiği araştırma türüdür. Araştırmacı yaptığı araştırma neticesinde elde ettiği verileri ince hesaplamalar ve analizler ile ortaya koyar buda kesin sonuçlara ulaşmayı kolaylaştırır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010: 13).

Deney grubu: Çalışmaların, karikatürleri içeren etkinlikler yardımıyla yürütüldüğü gruptur.

Kontrol grubu: Klasik öğrenme öğretme etkinliklerinin devam ettirildiği düz anlatım yöntemini kullanıldığı gruptur.

II. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE ALAN YAZIN TARAMASI

2.1.1. Tanım

Sosyal Bilgilerin kısa ve herkesin üzerinde uzlaştığı genel bir tanımı, farklı disiplinlerden beslendiği için tam anlamı ile yapılamamaktadır. Sosyal Bilgilerin çıkış noktası olan ABD de ve Sosyal Bilgiler alanında çalışma yapan kişiler Sosyal Bilgileri yurttaş yetiştirmek için hazırlanan eğitim programı olarak kabul etmektedirler (Öztürk, 202:1). İlerleyen süreçlerde Sosyal Bilgiler tanımı konu ile ilgili edinilen bilgiler arttıkça ve yeni nesil bilginin üretimini öğrendikçe değişme eğilimi göstermektedir (Kılıçoğlu, 2012: 4). Bu nedenle tanımlama yapmadan önce alanın kavramsal ve felsefi boyutu iyi kavranmış olması önem arz etmektedir. 20. yüzyılın 2. Yarisında Sosyal Bilgilerle ilgili Wesley, Barr, Barth, Engle ve Ochoa farklı tanımlama yapmışlardır (Öztürk, 2009: 3). Ancak asıl tanımı Amerika Birleşik Devletlerinde ilk ve ortaöğretim düzeyinde Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili çalışmalar yürüten bir kurum olan NCSS Sosyal Bilgilerin tanımını şu şekilde yapmaktadır:

Sosyal Bilgiler Sosyal Bilgiler dersi vatandaşlık gereklilik ve yeterliliklerinin kazanılması için okul içerisinde uygulanması için ü tasarlanan eğitim programları aracılığıyla vatandaşlık dersi başta olmak zere tarih coğrafya sosyoloji felsefe gibi bilimlerin birbiri içerisinde harmanlanarak belirli bir sıra ve plan dahilinde öğrenciye verildiği derstir. Bu bilimler dersler birbirleri ile eşgüdümlü ve uyumlu olarak Sosyal Bilgiler başlığı altında öğrenciye verilmektedir (NCSS, 1993; Akt: Tay, 2011: 6).”

Ülkemizin değiştirilen Sosyal bilgiler öğretim programında dersi tanımı şu şekildedir Sosyal bilgiler kişinin toplumda yerini alabilmesine yardımcı olmak amacıyla; vatandaşlık sosyoloji tarih coğrafya gibi birçok bilim dalının konularını temele alarak öğrenme alanları altında birleştirilmesini içerir. Bireyin fiziki ve sosyal çevresi ile ilişkisini zaman kavramı bağlamında oluşturulan derstir (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler dersi için yapılan bu tanımlamaların çeşitli bilimleri yansıtma yönelimde olduğunu söylenebilmektedir. Bu bağlamda tüm sosyal bilgiler tanımlarında geçen ifadelerin ortak paydasının ise; Çeşitli bilimleri temele alma, etki vatandaş yetiştirme, çocuğu merkeze alması etkinlik temelli olma şeklinde ifade edilebilir (Tay, 2011: 7).

2.1.2. Ülkemizde Sosyal Bilgilerin gelişimi

Ülkemizde Sosyal Bilgiler dersinin tarihsel gelişimi şöyledir; Cumhuriyetin ilanından sonra 1926 yılından itibaren bu ders “Tarih, Coğrafya ve Yurt bilgisi” adı altında, 1926, 1930, 1932, 1936 ve 1948 yıllarında düzenlenen programda tek disiplinli eğitim anlayışla yürütülmüştür (Çetin, 2002: 170; Kan,2010: 669; Kılıçoğlu, 2012: 9; Koçak, 2002: 134; Aykaç, 2007: 47; Kop ve Tuncel, 2010: 93; Öztürk, 2011: 26; Safran, 2011: 13; Tay, 2011: 15). Ülkemizde disiplinler arası bütünleştirilmiş vatandaşlık programının tasarlamasına yönelik ilk adımlar ABD’de yeni Sosyal Bilgiler hareketinin ortaya çıktığı yıllara paralel olarak yapılmıştır. Bu çalışmaların neticesinde program içerisinde bulunan Coğrafya, Vatandaşlık ve Tarih dersleri 1962 yılında “Toplum ve Ülke İncelemeleri” ismi altında birleştirilmiştir. Sosyal bilgiler 1968 yılında ilk kez bir ders ismi olarak programda yer almıştır (Kılıçoğlu, 2012: 9; Koçak, 2002: 135; Öztürk, 2011: 27; Safran, 2011: 13; Tay, 2011: 15). İlerleyen yıllarda yani 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi sonrasında program tek disiplinli anlayışa “Milli Tarih Milli Coğrafya” dersi ile tekrar dönülmüştür (Öztürk, 2011: 27). 1990 yılına kadar bu ders hiç değiştirilmeden 22 yıl boyunca uygulanmıştır. Bu programın ardından uygulamaya konulan program ise sadece 7 yıl uygulanabilmiştir. Bu uygulamaların ardından programda tekrar 1997 yılında değişikliğe gidilmiştir. Tek disiplinli bu anlayış çok disiplinli bir anlayışa sahip olarak düzenlenen “Sosyal Bilgiler” öğretim programıyla birlikte terk edilmiştir (Aykaç, 2007: 48; Kan, 2010: 667; Kılıçoğlu, 2012: 9; Kop ve Tuncel, 2010: 94; Öztürk, 2011: 27; Safran, 2011: 13; Tay, 2011: 15).

2.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi ve Amaçları

Günümüzde kaliteli bir eğitim programının hedefine ulaşması için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullar; İyi yetişmiş öğretmenler, eğitimin gerekliliğinin bilincinde olan öğrenciler ve eğitimin yapılması için donanımlı, fiziksel şartları uygun (ısı, ışık, güvenlik) ve materyallerle zenginleştirilen ortamlar olarak ifade edilmektedir. (Dinç ve Doğan, 2010: 19). Ayrıca kaliteli bir eğitim programı gelişime yön vermeli, toplum ve bireylerin ihtiyaçlarını da karşılaması gerekmektedir (Erdem, 2005: 1). Bu özelliklerin varlığı programın hedefine ulaşmasını sağlayacaktır.

Kaliteli bir eğitim programı ülkeleri hedeflerine ulaştırır. Bu hedefler ülke çıkarları ve çağın gerekliliklerine göre belirlenir. Bu hedefler ve gereklilikler

çerçevesinde son yıllarda, birçok ülke kendi eğitim programlarında çeşitli düzenlemeler yapılmamıştır (Gömleksiz ve Bulut, 2006: 394). Türkiye de bu düzenlemeleri yapan ülkeler arasında yer almaktadır. Bu düzenlemelerin temel amacı ise 21. yüzyıl dünyasının gerektirdiği şartlara uyum sağlayan bireyleri yetiştirmek için gerekli olan unsurların yani beceri bilgi ve değerlerin öğrencilere kazandırılmasıdır (Gökçe, 2011: 179). Öğrenciler bu unsurların büyük bir kısmını ilköğretimde kazanmaktadır. Bu kazanımlar ilköğretim dersleri arasında bulunan Sosyal bilgiler dersi ile de yürütülmeye çalışılmaktadır (Kılıçoğlu, 2012: 6). Modern Sosyal bilgiler eğitim programı, günümüzde karşımıza çıkan sorunlara göre şekil almakta, yöntemi ve kapsamı meydana gelen değişimlere, gelişimlere göre tasarlanmaktadır (Oruç ve Ulusoy, 2008: 124). 2005 yılı Sosyal Bilgiler öğretim programı; Türk kültürünü Türk tarihini benimseyen demokratik değerlerin bilincinde olan Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda hareket eden demokrasi kültürünü özümseyen kültürel ve sosyal yaşama aktif katılan bilgiyi araştırıp aktif şekilde kullanan bireyleri yetiştirmeyi amaçlar (MEB, 2005). Bu hedefler doğrultusunda uygulamaya konulan yeni Sosyal Bilgiler yaklaşımı, teknoloji ve bilimde ortaya çıkan değişiklikler, küreselleşme, yapılan akademik çalışmaların sonuçları gibi birçok faktör dikkate alınarak oluşturulmuştur (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 608; Doğanay, 2008: 82). Bu bağlamda da yeni Sosyal Bilgiler dersinin amacının çağdaş, bilimi ön plana alarak hareket eden, etkili vatandaşların yetiştirilmesi olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencinin elde edeceği kazançlar ve faydalar açısından sosyal bilgiler dersinin hedefleri arasında bu hedeflerin davranışa dönüşmesi gerekmektedir. Bu davranışlar; Eleştiri yapabilme, sorumluluk alabilme, sorun çözme, iletişim becerisi, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirme şeklindedir (Sözer, 1998:19).

2.1.4. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Temel İlkeleri

Sosyal Bilgiler yapılmış olan tanımlarının uzlaştığı nokta vatandaş yetiştirmek ve kültürü bir sonraki kuşağa aktarmak olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu aktarımın ise bilimsel yöntemler temele alınarak çeşitli yöntemlerle yapılabileceği yine yapılan tanımlardan çıkarılmaktadır(Tay, 2013: 7).Bu bağlamda sosyal bilgiler eğitiminin temel ilkeleri ise; kültürlenme, çocuca görelilik, yöntem. bilgi temelli olma. Geçmiş bugün gelecek, alan ve ders boyutlarıdır(Tay, 2013: 7).

2.1.5. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Temel Yaklaşımları

Sosyal Bilgiler programı üç farklı anlayış merkeze alınarak tasarlanmıştır. Bu anlayışlar ise; Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler, Sosyal bilimler olarak Sosyal Bilgiler, yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler öğretimi şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Kılıçoğlu, 2012: 6).

2.1.5.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Vatandaşlık aktarımı, Sosyal Bilgiler öğretimindeki ilk ve yaygın olarak kullanılan yaklaşımdır. Bu anlayışa göre Sosyal bilgilerin asıl görevi, öğrencilerin toplumun kültür miraslarını özümsemesi ve öğrencilerin ilerde iyi bir yurttaş ve vatandaş olmalarını sağlamaktır (Gürgil, 2011: 23). Diğer bir deyişle bireyin, vatandaşlığın gerekliliklerini sorgulamadan kabul etmesini amaçlayan bir çeşit yöntemdir (Kılıçoğlu, 2012: 6).

2.1.5.2. Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler

Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler anlayışını benimsemeyen uzmanlar, Sosyal Bilgilerin en iyi sosyal bilimlerin bağdaştırılarak oluşturulacak olan sosyal bilim olarak Sosyal Bilgiler anlayışı ile vatandaş - yurttaş yetiştirilmesi gerektiğini savunmuş bu anlayışa göre; sosyal bilimlerin temele alarak bu bilimlerin kazandıracığı unsurların vatandaşlık eğitimi için en iyi yöntem olduğu, bu anlayışla bireyler insan davranışlarını, tarihini, ekonomisini ülkesinin coğrafi şartlarını da bu Sosyal bilimleri temel unsur ve prensipleri sayesinde öğrenir ve yetkin bir vatandaş olacakları savunulmaktadır (Tay, 2011: 12).

2.1.5.3. Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler

John Dewey in eğitim düşüncesine dayanan bu yaklaşım. İlk amacı bireylerin karar alma ve problem çözme becerilerini geliştirmektir. Bununla birlikte bireysel ve kamusal problemleri tanımlayıp analiz ederek çözümüne yönelik fikirler üretebilmelerini öğrenmelerini sağlamaktır (Safran, 2011: 8; Öztürk, 2009: 6).

2.1.6. 2005 Yılı Programın Temel Yaklaşımı

ABD de Ulusal toplum fikrini oluşturmak üzere 1892 yılında, vatandaşlık tarih coğrafya konularından oluşan sosyal bilgiler derinin basamağını oluşturan bir tür dersin

okutulmasında karar verilmiştir Bununla birlikte, ilk kez 1916 yılında ABD de sosyal bilgiler terimi kullanılmıştır (Şahin, Yıldız ve Duman, 2011: 98). ABD de ortaya çıkan Sosyal Bilgiler dersi etkileşimin yoğun olduğu günümüz dünyasında her ülke için gerekli hale gelmiştir. Çoğu ülkede kültürler arası iletişim ve etkileşimi gerçekleştirecek eğitim programları tasarlanmıştır. Türkiye de bu amaç doğrultusunda hareket ederek bu ülkeler arasında yerini almıştır (Açıkalın, 2010: 1234). 2005 yılı programı öğrenciyi merkeze alan ve öğrencinin aktif olmasını hedefleyen bir anlayışla biçimlendirilmiştir (Yapıcı ve Demirdelen, 2007: 205). Bilgi insanlığa ait her dönemde önemini korumaktadır, Yüz yüze iletişimin önemini kaybederek mesafelerin giderek küçülttüğü dünyamızda bilgi insan yaşamında en önemli etken halini almıştır. Çağımızda bilgiyi tasarlayan üreten ve onu etkin bir şekilde kullananların tartışmasız üstünlüğe sahip oldukları tartışmasız bir gerçektir. Bilginin elde edilmesi gündelik yaşamda etkin bir şekilde kullanılması saklanıp gelecek kuşaklara aktarılması eğitim sisteminin de sorumluluğu altındadır.

Ülkemizde bu gereklilikler neticesinde eğitim programları eğitimden sorumlu bakanlık yetkilileri tarafından düzenli periyotlar ile öğretim programlarının beklentileri karşılama, hedeflere ulaştırabilme, soruları yanıtlayarak bireylerin karar verme becerilerine katkı sağlama durumu denetlenmektedir. Bu denetlemelerin sonucunda elde edilen bulgular programın yeniden düzenleme ihtiyacının belirlenmesini sağlamaktadır

Belirlenen bütün bu ihtiyaçların rehberliğinde dünyadaki gelişmeler de dikkate alınarak öğretim programlarındaki yeni yaklaşımların tasarlanmasını sağlar. Bu sebeplerden dolayı programların modern yöntemleri temel alarak bireyin deneyimleri aracılığıyla bireyi bilgiyi bilmenin ötesinde bir yere taşıması gerekir. Bu nedenle program bireyleri sorun çözen, doğru karar verebilen, etkin dinleyebilen, kendi yaşantılarıyla öğrenmelerini gerçekleştirebilen bireyi merkeze alan bir yaklaşımı benimsemelidir. (MEB, 2005).

Bu anlayış doğrultusunda Sosyal Bilgiler programı; bireyin kendine özgü olduğunu, düşünmeye, soru sormaya, duygularının farkına varmaya, geleceği öngörebilmeyi, kültür öğelerinin önemini kavramayı, insanlar arası etkileşimin önemini farkına varmayı, milli kimlik bilgilerinin merkezde olduğu bununla birlikte evrensel değerlerinde benimsenebildiği bir yaklaşımın olması gerekir. (MEB, 2005).

Değişen programda ilk olarak Sosyal Bilgiler dersinin tanımının değiştiği görülür. Eski tanımda Sosyal Bilgiler dersi vatandaşlık tarih ve coğrafya gibi dersler dersleri ile sınırlandırılmış gibi algılanırken yeni Sosyal bilgiler programı diğer Sosyal Bilimlerin alanlarından da faydalanarak oluşmuş bir ilköğretim programı olarak karşımıza çıkmaktadır (Ata, 2009: 35). Tüm bunların yanı sıra programda insan hakları ve vatandaşlık haklarına duyarlılık da ihmal edilmemiştir. Diğer bir husus ise derse ayrılan zaman dilimidir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programının altıncı ve yedinci sınıflarda haftada standart olarak üçer ders saati olmak üzere toplamda 108'er saatlik bir zaman dilimi ayrılarak hazırlanmıştır.(MEB, 2005).

2005 yılı Sosyal Bilgiler programı temel olarak öğrenme alanlarından oluşmuştur. Bu öğrenme alanları da içerisinde bütünlük oluşturan ünitelerden oluşmaktadır. Bu ünitelerin kapsamında öğrencilerin öğrenmesi için kazanımlar belirlenmiştir (Özdemir, 2012: 24). Düzenlenen programda kazanım kavramı önem verilen unsurlar arasında yerini almıştır (Koca ve Yazıcı, 2011: 22). Kazanımın tanımı ise öğrenme sırasında öğrencilerin yaşantıları sayesinde kazanımları beklenen tutum değer ve becerilerin tamamıdır (MEB, 2005).

2.2. Karikatür

İngiliz dilinde cartoon Fransız dilinde caricatura şeklinde ifade edilen karikatür kelimesi İtalyan dilinde caricare den gelmektedir (Koçoğlu,2012: 72). Kelime anlamı olarak yüklemek anlamında kullanılmaktadır (Özşahin, 2009: 102). Diğer bir tanımda ise karikatürün kökeninin Roma dönemine kadar uzandığını ve Latin dilinde bulunan caricare sözünden geldiği belirtilmektedir (Karhisar, 2015: 77). Bir durumun, kişinin, olayın çarpıcı, gülünç yönünü belirleyip abartılı çizimlerle ön plana çıkarma sanatı şeklinde tanımlanmaktadır (Koçoğlu,2012: 73). Karikatür sanatında başlangıçta portre çalışması ağırlıklı olarak ilerlemiştir. İlerleyen zamanla karikatür çizi teknikleri gelişmiş, değişmiş ve çoğu alana yaygınlaşmıştır. Karikatür konu bakımından geniş alanlarda kendini göstermektedir (Uslu, 1999: 2). Karikatür kavramı Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe sözlükte “*İnsan ve toplumla ilgili her türlü olayı konu olarak abartılı biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim*” olarak ifade edilmektedir (TDK, 2011: 1332).Karikatür sanatı tasarım itibariyle görseldir bununla

birlikte mesaj verme açısından yazıya benzer (Işık, 2014: 1112). Karikatür bir iletişim dili olarak da tüm iletişim öğelerini içinde barındırmaktadır. Karikatürü çizen kişi ya da karikatürist gönderici konumundadır. Oluşturduğu eser bir mesaj içermektedir. Aktarılmak istenen düşünce, mesajın kendisini oluşturmaktadır (Özçubukçu, 2013: 2). Karikatürde mesaj, bir durumu çarpıtarak gülünç hale getirerek ya da bir kavram üzerinde okuyucunun düşünmesi sağlayacak bir olgu şeklinde verilmelidir (Uçan, 2013: 42). Diğer bir ifadeyle; karikatür insan hayatında hâlihazırda bulunan birtakım farklılıkları konu alan çizimler şeklindedir. Karikatür anlatılmak istenen soyut ifadeleri somut bir dil haline getirerek, bu konuların anlaşılmasını sağlamaktır. Karikatürlerin diğer bir özelliği ise anlatılan olayların ya da durumların çarpıtılarak ve komik bir şekilde verilmesidir (Çetin, 2012: 14). Önceden bu şekilde tanımlanırken, Gralier International America Encyclopedia' ise karikatürü; yüz çizgilerinin ya da beden oranlarının değiştirilmesi yoluyla yapılan desen, resim vb. şeklinde tanımlamaktadır (Üner, 2009: 37). Bu tanımlardan yola çıkılırsa karikatürün asıl tanımı, mizahın düşünceler ile harmanlanarak çizgilerle dış dünyaya yansması şeklinde olacaktır (Akkaya, 2011: 49).

Karikatürler sistematik olarak üç gruba ayrılmaktadır. Bu grubun ilki felsefi konuları eleştirirken, ikincisi sosyal yapıyı ve sosyal düzeni eleştirmektedir. Son olarak üçüncüsü sadece saf mizah için yapılan karikatürlerdir (Özşahin, 2009: 102). Karikatürlerin tanımları sınıflandırılma özelliklerine göre de şekillenmektedir. Karikatürlerin sınıflara ayrılması ele alınan konu yazarın amacı çizim tekniklerine göre sınıflandırılmaktadır.

2.2.1.1. Yazılı (Absürd - Günlük) Karikatür

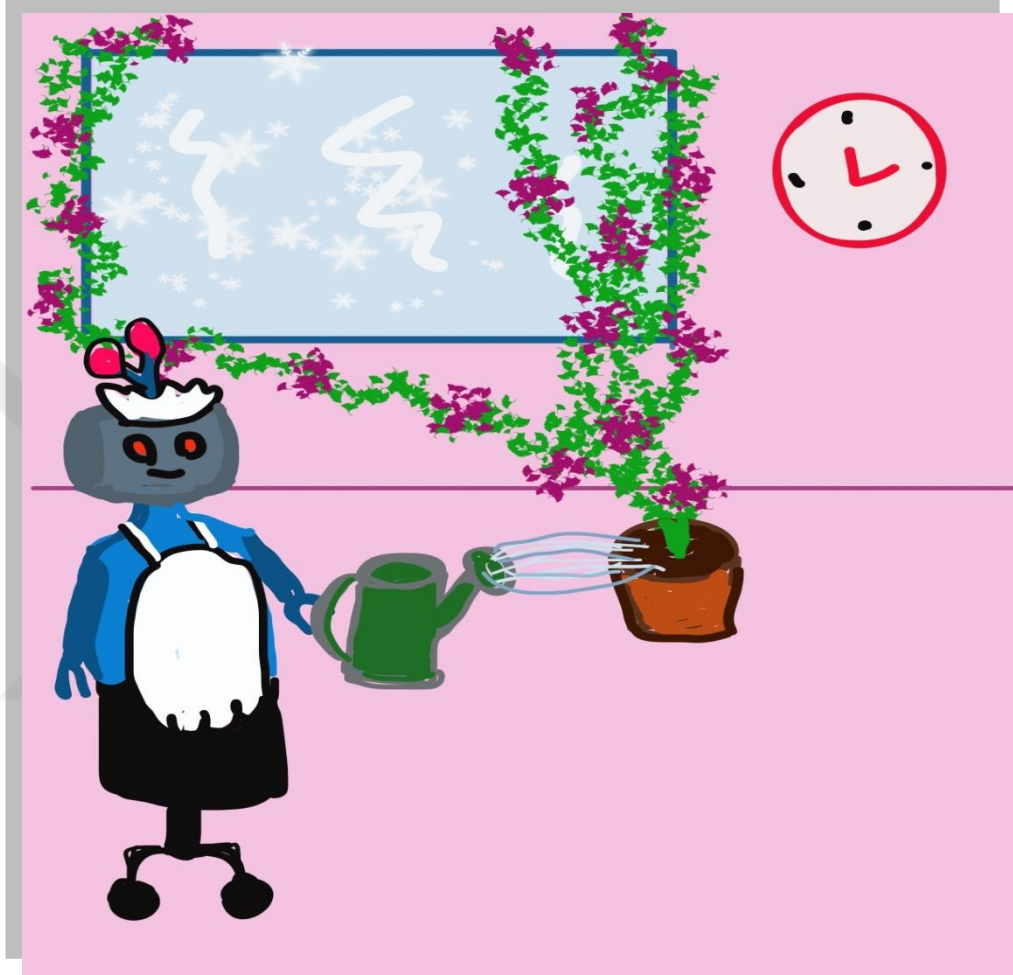
Genel olarak düzenli olarak çıkarılan gazetelerde çıkarılan kalıcılık oranı düşük, geniş kitlelere ulaşamayan, ticari kaygı taşıyan, çoğu zaman görseli yetersiz kaldığı için yazılar ile desteklenen karikatür çeşididir.

Şekil 1. Yazılı günlük karikatür

2.2.1.2. Yazısız (Grafik - Ciddi) Karikatür

Genel bir ifade ile sanat kaygısı taşıyan, evrensel bir ifadesi bulunan kalıcı espriler ile donatılmış karikatür çeşididir. Bu karikatürde zorunlu olmadıkça yazı kullanılmaz

Şekil 2. Yazısız grafik karikatür örneği

Karikatürde bir başka sınıflama ise tekniğe göre yapılmaktadır. Bunlar renkli karikatür, siyah beyaz karikatür şeklindedir.

2.2.1.3. Renkli Karikatür

Tasarlanan karikatürler; kuru boya, sulu boya, pastel boya ya da bilgisayar ortamında renklendirilerek çizilir.

Şekil 3. Renkli karikatür örneği

2.2.1.4. Siyah Beyaz Karikatür

Çizilen karikatürler renklendirilmemektedir. Siyah ve beyaz renklerin zıtlığından yararlanarak tasarlanır genel olarak beyaz fona siyah mürekkep yada boya ile çizilir

Şekil 4. Siyah beyaz karikatür örneği

Diğer bir sınıflama ise kurgu-yapı özelliğine göre yapılmaktadır.

2.2.1.5. Tek Kare Karikatürler

Verilmek istenilen mesajın bir tane kare içerisinde doğrudan aktarılması ek çizimlere ihtiyaç durulmaması sonucunda tasarlanan karikatürlerdir(Uslu, 1999: 2)..

Şekil 5. Tek kare karikatür örneği

2.2.1.6. Çok Kareli Karikatürler

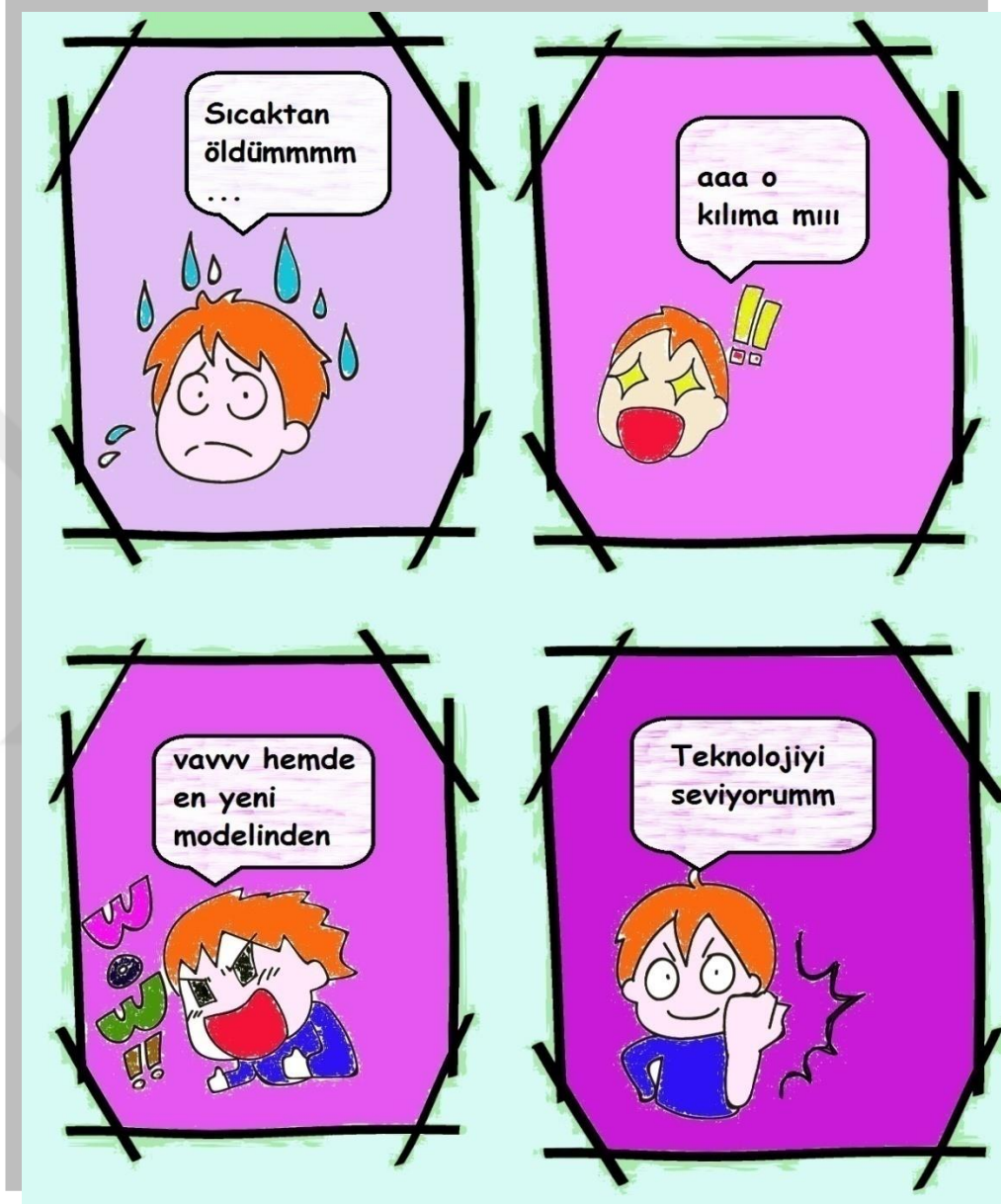
Genelde iki-üç en fazla dört karede anlatılan karikatürlerden oluşmaktadır(Uslu, 1999: 2).

Şekil 6. Çok kareli karikatür örneği

2.2.1.7. Bant Karikatürler

Arka arkaya sıralanan seri şekilde verilen kareler ile belirli yerlerde belirli karakterler kullanılarak verilmek istenen mesajı yansıtan karikatürlerdir(Uslu, 1999: 2).

Şekil 7. Bant karikatür örneği

Karikatürlerde yapılan başka bir sınıflandırma ise açıklayıcı, esprili ve komik karikatürler adı altında 3 başlıktan oluşur.

2.2.1.8. Politik Editoryal karikatürler

Bu karikatürler Güncel siyasi olaylar üzerinden ele alınan konuları mizahi kaygının yanı sıra hiciv unsurlarını da içermektedir. Genel olarak çizerin politik düşüncesini bakış açısını yansıtmaktadır.

Şekil 8. Türkiye Cumhuriyeti tüm değerleriyle köklü koca bir çınar gibidir. (politik karikatür örneği)

2.2.1.9. Komik Esprili (Gag) karikatürler

Genel olarak toplumsal yada bireysel konuları ele alır amaç hicivdir kullanılan üslup abartı ve alay şeklindedir güldürü ön plandadır aynı zamanda düşündürür.

Şekil 9: (kilo problemlerine yeni bahaneler) Komik karikatür örneği

2.2.1.10. Açıklayıcı-Aydınlatıcı karikatürler

Verilmek istenilen mesaj dikkate alınarak öğrenme materyalleri, reklamlar ve broşürler ile bağlantılı olarak oluşturulan onları açıklayacak şekilde oluşturulur. Eğitsel ifadeleri ve reklamları vurgulayacak renk, vurgu ve görsel içeriklere sahip olması gerekir. (Uğurel ve Moralı, 2006: 49).

Şekil 10. Açıklayıcı karikatür örneği

2.2.2. Karikatürün Dünyadaki Gelişimi

Karikatürçü, çizgilerle düşünür, çizgilerle düşündürür ve yaşadığı kültürü çizgilerle sembolleştirmektedir (Coşkun, 2009: 45). bireyler öğrenme süreçlerinde okuduklarına gördüklerine duyduklarına inanma eğilimindedirler. Görsel içerikli mesajlar okuyarak alınan mesajlara göre zihinde daha kolay yer edinmektedir. Görsel içerikli mesajlar iletiler kişilerin dikkatini sürekli olarak canlı tutmaktadır (Çetin, 2012: 18). Bu bağlamda görsel mesajlar içeren karikatürlerde bu olumlu etki sayesinde birçok alanda gelişim göstermiştir. İnsanlar karikatür sayesinde eski dönemlerden günümüze kadar vermek istedikleri mesajları karikatür sayesinde kolay hızlı ve etkili bir şekilde alıcılara iletebilmişlerdir. Karikatürün geçmişi insanlık tarihi açısından Paleolitik Çağ'a dayanmaktadır (Çetin, 2012: 16; Aşıcıoğlu, 2001: 4). Bu çağda ilkel insan günlük faaliyetlerini mağara duvarları ve kayalar üzerlerine kabataslak resmetmiştir. Çizimler şüphesiz bilinçli ve sistematik bir ürün olmamakla beraber bu resimler, çizme isteğinin ve insani duyguların bir yansıması olarak da kabul edilebilmektedir (Bayram, 2009: 108). Dönem dönem tarihsel gelişim sürecinde; Çin Roma ve Grek kaynaklarından edinilen bilgiler ışığında sanatında da kabartma şeklide oluşturulan çizimlere karikatürlere rastlanmıştır. Hindistan ve Mısır da da çizgi romanlara, karikatürlere benzer ilk örnekler yapılan araştırmalarla açığa çıkartılmıştır (Koçoğlu, 2012: 85). Johannes Gutenberg'in baskı makinesini bulması ile birlikte karikatürün yaygınlaşması kolaylaşmıştır. 19. yüzyılda Olaf Gulbranson 20. yüzyılda George Grosz karikatürün gelişimine katkı sağlarken ilk karikatür müzesi ise İtalya'da açılmıştır (Koçoğlu, 2012: 83; Üner, 2012: 16). Mizah üretimi olarak karikatürün gelişmesi ise diğer türlerden daha sonra matbaanın ve basılı ürünlerin yayılması ile sağlanmıştır. Karikatür 20. yüzyılda büyük gelişim gösterirken 21. yüzyılda gelişiminin zirvesine yaklaşmıştır. Bu gelişimin yaşanmasında gazete, dergi ve dijital teknoloji ürünlerin önemli rolü olmuştur (Uçan, 2013: 44; Koçoğlu, 2012: 82; Yengin, 2010: 2)

2.2.3. Karikatürün Ülkemizdeki Gelişimi

Türkiye'de karikatürün gelişim basamaklarının ilk adımının, "İstanbul" gazetesi olduğu görülmektedir. İkinci adım olarak "Terakki Eğlencesi" adıyla küçük süsleme amaçlı karikatürler kullanılmış, ardından 30 un üzerinde mizah dergisi II. meşrutiyetten sonra yayı hayatına başlamıştır. "Diyojen" adlı mizah dergisinde karikatürler yer alırken "Diyojen" den sonra; Çingiraklı, Tatar, Hayal, Çaylak ve Latife dergilerinde de

karikatürler yayınlanmıştır. Çaylak bir Türk tarafından çıkarılan ilk Türk dergisidir. (Uçan, 2013: 44; Karahisar, 2015: 78; Koçoğlu, 2012, 84; Özer, 1991: 224). Cem. Kalem. Gecekuşu, Karagöz, Şakacı eşek gibi yayınlar meşrutiyet sonrası yayın hayatında yerini Alan bazı mizah dergileri arasındadır. Mizah dergileri milli mücadele yıllarında da yayın hayatlarına devam etmişlerdir. Hatta ilerleyen dönemlerde bu yayınların yanına: Diken, Güteryüz, Ayine, Ay dede gibi yeni yayınlarda eklenmiştir. (Erdoğan,2014: 171; Karahisar, 2015: 79; Özer, 1991: 225). Cumhuriyet döneminde ise karikatürler yapılan devrimleri yerleştirmek amacı ile kullanılmıştır. Şekil ve form olarak daha üst seviyelere çıkmıştır. 1950 yılından sonra ise birçok sanatçı karikatür alanında çalışma yapmış yurt dışından ödüller almıştır (Karahisar, 2015: 80; Sarıgül, 2009: 9; Özer, 1991: 224). 1960 yılından sonra karikatür alanında bir durgunluk yaşansa da günümüz Türkiye'sinde gülmece dergilerinin sayısı çoğalmış, ayrıca gazete, dergi ve dijital ortamlarda da gülmece ekleri verilerek çizer köşeleri düzenlenmektedir (Çetin, 2012: 18; Karahisar, 2015: 77; Koçoğlu, 2012: 91; Uçan, 2013: 42).

2.2.4.Karikatürün Eğitimde Kullanımı ve Önemi

Karikatür bir bireyin olayın konunun karakteristik yönlerini bozarak abartarak eleştirmek ve hiciv yapmak amacıyla resmetme sanatıdır (Aksoy ve Karatekin, 2010: 1486). Mizahın anlatım dallarından biri olan karikatür, köklerini komiklikten değil, dünyayı kavrayabilme biçimlerinden almaktadır. Komiklik ise karikatürün hedefine ulaşmasında kullanılan bir araçtır (Avşar, 2007: 34). Bu yüzden tarihsel gelişimi süresince toplumsal sorunları konu edinmektedir (Özalp, 2006: 35). Bununla birlikte karikatürlerin yansıttığı mesajların eğitici ve öğretici unsurlar barındırdığı da inkâr edilemez bir gerçektir. Ders anlatımları sırasında kullanılan karikatürler motivasyon geliştirirken geleneksel yöntemin dışına çıktığı için öğrenciler tarafından daha kolay benimsenir ve takdir kazanır. Ders etkinliklerinde kullanılan karikatürler öğrencilerin başarısını artırma konusunda çok etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir (Bayülgen, 2011: 40). Karikatürlerin eğitim alanında dünyanın pek çok ülkesinde kullanıldığı bilinmektedir. Bu ülkeler arasında; Hindistan, Avustralya, İsveç, Norveç, ABD, Japonya, Galler ve diğer birçok ülke bulunmaktadır (Üner, 2009: 65).

Eğitim alanında kullanılan birçok araç vardır bununla birlikte karikatürler eğitimi ilginç kılması açısından daha ön plandadır. Özellikler mizah kültürü geleneksel

hale gelmiş ülkelerde toplumun mizaha olan sempatisi mizahın günlük alanda da kullanılmasını kolaylaştırır. Mizah anlayışı olan ülkelerde mizahı eğitim alanında da kullanmak büyük avantajlar sağlar. Karikatürün görsel olması göze hitap etmekte sını sağlanmaktadır. Öğrenciyi motive etmekte, konular üzerinde düşündürmektedir. Konular üzerinde tartışma fırsatı yaratmaktadır. Hem tarihsel hem güncel konular karikatür sayesinde soyut ve karmaşık çehresinden kurtulmaktadır. Bu sayede karikatür çoğu konuyu aydınlatarak ifadeyi anlamı güçlendirmektedir (Özer,2005: 3). İlgili alan yazın tarandığında karikatür; Öğrenme sürecine Psikolojik, bilişsel ve sosyolojik açıdan da katkı sağlamaktadır (Ersoy ve Türkkar: 2010; Walt, 2004). Karikatürler çocuklar ve yetişkinler tarafından kolayca algılanabilmektedir. Konu üzerinden zaman geçmesine rağmen üzerinde düşünüldüğünde karikatür tekrar akılda canlanmaktadır (Seçgin, Yalvaç ve Çetin, 2010). Karikatürün yansıttığı imgeler bireyin ilgi ve dikkatini daima canlı tutmaktadır (Melanlıoğlu, Taysi ve Özdemir, 2012). Öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirerek bilgi üretimi süreci içinde yer almasını sağlamaktadır (Erdem, 2005; Gafoor ve Shilna, 2013). Bunların yanı sıra öğrencilerin karikatürlerle oluşturulan ders ortamlarını eğlenceli bulmaktadırlar bu durumda öğrencilerin derse olan ilgilerinin de arttığı görülmektedir (Şengül ve Dereli, 2013; Bahrani ve Tam, 2012). Bu sayede olumlu sınıf iklimi oluşmaktadır (Rule ve Logan, ve Kohler, 2012). Ders sırasında kullanılan karikatürler sınıf içerisinde farklı düzeylerde öğrenen öğrencilere uygun fırsatlarda sunar (Çetin, 2012). Çekingen öğrenciler de karikatürler sayesinde fikirlerini istekli bir şekilde belirtmektedir (Atasoy ve Zoroğlu, 2014). Öğrenciler gözlemlerini karikatürlere yansıttıkları zaman, mizah ve yaratıcılık özellikleri gelişmektedir. Bu durum öğrencilerin eleştiriler, yorumlar ve özgün değerlendirmeler yapmasına olanak sağlamaktadır (Herdem, Aygün, ve Çinici, 2014; Sexton, Gervasoni ve Brandenburg, 2009:). Karikatürler öğrencilerin kavram yanılgılarını gidermek için kullanılan etkili bir araçtır (Yüksel ve Adıgüzel, 2012; Yu, 2012). Yine kavram öğretiminde karikatürler kullanılabilir (Uzoğlu, Yıldız, Demir ve Büyükkasap, 2013).

Çağdaş öğretim tekniklerinden biri olan karikatürler dersi monotonluktan kurtarmakta ve öğrenciyi aktif hale getirerek öğrenciyi merkeze alan uygulama ortamlarının oluşmasını sağlar (Şeref ve Yılmaz, 2014). Çevre sorunlarının anlatımında karikatürler etkili sonuçlar vermektedir (Dündar ve Şentürk, 2012). Öğretiminde güçlük çekilen kavram ve konuların anlatılmasını kolaylaştırmakta, soyut kavramların akılda

kalıcılığını arttırmaktadır (Sidekli ve diğeri, 2014), sosyal bilinç oluşturmaktadır (Mc Koski, 2000:5), öğrenci davranışlarının belirlenmesinde ve davranış bozukluklarının düzeltilmesinde etkili olmaktadır (Walter, ve Roden, 1971). Tüm bunların yanı sıra ders kitaplarındaki karikatürlerin beklentileri karşılamadığını daha çok karikatüre yer verilmesi gerektiği de düşünülmektedir (Şentürk, 2014). Karikatürler eğitim öğretim sürecinde kullanıldığı gibi ölçme değerlendirme sürecinde de kullanılabilir (Ormancı ve Şaşmaz Ören, 2011).

Bu araştırmaların da ifade ettiği gibi karikatürler eğitin her alanında kullanılabilir etkili kendine özgü zengin içerikleri barındıran görsel bir materyaldir (Sidekli ve Diğeri, 2014).

2.3. Kaynak Araştırması

Karikatür ile ilgili Türkiye’de farklı disiplinlere ve alanlara yönelik pek çok araştırma yapılmasına rağmen Sosyal Bilgiler alanında ve kapsadığı Tarih, Coğrafya ve diğer disiplinlerle ilgili yeterli sayıda araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersinin konu ve kapsam olarak ilişkili olduğu alanlarda karikatürle ilgili yapılan bazı çalışmalar ele alınmıştır.

Atasoy, Tekbıyık ve Gülay (2013). “*Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Ses Kavramını Anlamaları Üzerine Kavram Karikatürlerinin Etkisi*” Bu başlık altında yapılan çalışma ile beşinci sınıflarda kavram karikatürlerinin ses kavramının öğretiminin gelişimine etkisi incelenmiştir. Bu araştırmada desen olarak yarı deneysel desen kullanılmış deney grubun da kavram karikatürleri kontrol grubunda ise hali hazırdaki öğretim programı kullanılmıştır.

,Avşar (2007).Yapmış olduğu çalışmasında, 2006/2007 yıllarında TSK’nin bando okullarında öğrenim gören 55 kişiden oluşan birinci sınıf öğrencilerini iki gruba ayırmış deney gurubuna karikatürle eğitim verirken kontrol gurubuna soru cevap ve anlatım gibi geleneksel yöntemle ile konu anlatılmıştır. Yapılan araştırmanın sonucuna göre deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir.

Çetin (2012) “*Karikatürler ile Zenginleştirilmiş Fen ve Teknoloji Dersinin Öğrenci Başarısı ve Tutumları Üzerine Etkisi*” Başlığı altında yapılan bu çalışmada Fen ve Teknoloji dersinde İnsan ve Çevre ünitesinin 7. Sınıflarda öğretilirken karikatürlerden faydalanılarak işlenmesinin tutum ve başarıya etkisini belirlemek istenilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ön test son test kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmış yapılan araştırma neticesinde deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir.

Dünder ve Şentürk (2012) “*Kavram Karikatürleri ve Hayat Bilgisi Derslerinde Kullanımı*” bu başlık altında yapılan çalışmada hayat bilgisi dersinde kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilen kavram karikatürleri kullanılmıştır. Bu hedef doğrultusunda yarı deneysel desen tercih edilerek kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu gözlemlenmiştir.

Ersoy ve Türkkan (2010) “*İlköğretim Öğrencilerinin Çizdikleri Karikatürlere Yansıtıkları Sosyal ve Çevresel Sorunların İncelenmesi*” Başlığı altında yapılan bu çalışmada öğrencilerin çevre sorunlarına bakış açıları, duygu ve düşünceleri öğrenciler tarafından çizilen karikatürlerin sayesinde incelenmiş öğrencilerin bulunduğu sosyo kültür ortamının çizilen karikatürlere yansıdığı fark edilmiştir.

Gül, ve diğerleri (2014) “*Genetik Ünitesinin Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Biyoloji Öğretmeni Adayları Üzerine Etkisi*” Başlığı altında yapılan bu çalışma Biyoloji dersinde genetik ünitesi konu edilmiştir. Öğrencilerin kavram yanlışlarının giderilmesi ve öğrenme becerilerinin artırılması için kavram karikatürleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında kavram karikatürlerinin başarıyı artırıp kavram yanlışlarını giderdiği tespit edilmiştir.

Herdem ve Çinici, (2014) “*8. Sınıf Öğrencilerinin Teknoloji Algılarının Çizdikleri Karikatürler Yoluyla İncelenmesi*” Bu başlık altında yapılan çalışmada 8. Sınıfların teknoloji algısı incelenmiştir. Araştırmada öğrenciler kişileştirme ve analogiye başvurmuş, günlük yaşamlarından örnek vermişlerdir. Çizilen karikatürlerin öğrencilerin sosyal çevresinden kültürel yapısından ve cinsiyetlerinden etkilendiği fark edilmiştir

Koçoğlu (2012) “6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının Erişiyeye Göre Değerlendirmesi” Başlığı altında yapılan bu araştırmada yeryüzünde yaşam ünitesi konu alınmıştır. Karikatürlerin öğrenci başarısı, öğrencilerin derse olan tutumlarına etkisi incelenmiştir. Derslerde kullanılan karikatürlerin akademik başarayı artırıp tutumlarda olumlu değişiklikler gerçekteştirdiği fark edilmiştir.

Köse (2008) “Biyoloji Eğitiminde Karikatür Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi” Başlığı altında yapılan bu çalışmada biyoloji eğitiminde karikatürlerin etki etme durumu incelenmiş. Araştırma geleneksel eğitim alan kontrol grubu ve karikatürlerle eğitim gören deney gurubu ile yürütölmüştür. Araştırma sonucunda karikatürler ile eğitim alan deney grubunun daha yüksek başarı elde ettiği fark edilmiştir.

Oruç (2010) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Mizah Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi” Bu başlık altında yapılan bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersi Yeryüzünde Yaşam ünitesi konu edilmiştir. Mizah konu alınarak yapılan derslerin öğrenci tutumuna etki etme durumu incelenmiştir. Araştırma ön test son test kontrol gruplu deneysel yöntem ile yürütölmüştür. Araştırmanın sonucunda deney gurubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu fark edilmiştir.

Özşahin (2009) “Karikatürlerle Coğrafya Öğretimi” Başlığı altında yapılan bu çalışmada; Coğrafya eğitiminde karikatür kullanımının avantajları ve karikatür kullanımının önemi yapılan bu çalışma ile ortaya konulmaya çalışılmış ve sonuç olarak ise karikatürlerin coğrafya eğitiminde başarayı olumlu yönde artırdığı tespit edilmiştir.

şaşmaz ve Diğerleri (2013) “Fen ve Teknoloji Dersinde Kavram Karikatürleriyle Desteklenmiş Bilimsel Hikâyeler Temelli Rehber Materyal Geliştirme Çalışması” Başlığı altında yapılan bu çalışmada öğrencilerin fen ve teknoloji dersine olan ilgisini artırmak ve öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak amacı güdülmüştür. Araştırmada bilimsel hikâyeler ve karikatürleri bir arada kullanarak araştırma gerçekteştirilmiş, sonuç olarak da bu yöntemle eğitim alan öğrenci gurunun akademik başarısında artma sağlanmıştır.

Sengöl ve Dereli (2013) “Tam Sayılar Konusunun Karikatürle Öğretiminin 7.Sınıf Öğrencilerinin Matematik Tutumuna Etkisi” Başlığı altında yapılan bu

çalışmada karikatürler ile tam sayılar konusunun anlatımının akademik başarısına etki etme durumunu belirleme amacı ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda karikatürler ile eğitim alan öğrenci grubunu akademik başarısında artış olduğu fark edilmiştir..

Sidekli ve Diğerleri (2014) “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Alternatif Bir Yöntem: Karikatür*” Başlığı altında yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler dersinin 6. Sınıflar ünitesi olan yeryüzündeki yaşam ünitesinde mevcut bulunan kutup ve çöllerde değişen iklim konusu ele alınmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonucuna göre deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmıştır.

Taş (2013) “*Karikatür Destekli Fen Öğretimine İlişkin Bir Araştırma: İlköğretim 6. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesi Örneği*” Başlığı altında yapılan bu çalışmada fen bilgisi dersi kapsamında bulunan yaşamımızda elektrik ünitesi ele alınmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular karikatürler ile eğitim alan deney grubunun akademik Başarısının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu Fark edilmiştir.

Tokcan ve Alkan,(2013) “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi*” Başlıklı bu çalışmanın amacı, Sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürlerinin kullanılmasının akademik başarıya etkisi incelenmiştir. Araştırma ön-test, son-test kontrol gruplu deneysel desen (ÖSKD) modelinde tasarlanmış, yapılan bu çalışmada ön test son test kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmış. Elde edilen bulgular sonucunda deney grubunun lehine anlamlı bir fark elde edilmiştir.

Topcubaşı ve Polat, (2014)“*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi*” Başlıklı bu çalışmanın amacı kavram karikatürlerinin sosyal bilgiler eğitiminde kullanılmasının akademik başarısına etki etme durumu incelenmiştir. Konu olarak insanla ve yönetim ünitesi ele alınmıştır. Yapılan araştırma ön test son test deneysel yöntem ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre deney grubunun lehine anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir.

Yüksel ve Adıgüzel (2012) !“*Değer eğiminde karikatür kullanımı: ilköğretim öğrencilerinin şefkat ve merhamet değer algılarının belirlenmesi*” Başlığı ile yapılan bu araştırmada ilköğretim 5. Sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda ise öğrencilere sunulan karikatürdeki mesajı öğrencileri tamamına yakının doğru olarak algıladığı fark edilmiştir.

Varişoğlu ve Diğerleri (2014) “*Deyim ve Atasözlerin Öğretmesinde Görsel Bir Araç Olarak Karikatürlerin Başarıya Etkisi*” Başlığı altında yapılan bu çalışmanın amacı deyim ve atasözlerin karikatür kullanılarak verilmesinin ilköğretim 6. Sınıflarda başarıya etki etme durumunu belirlemektir. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler karikatürlerin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği fark edilmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Yöntemi Modeli ve Deseni

Araştırmada, Sosyal Bilgiler programında bulunan kazanımlar temele alınarak çizilen karikatürlerin öğrenci başarısına etki etme durumunu Belirleyebilmek amacıyla ön-test, son-test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Bu desen yaygın olarak kullanılmaktadır (Sidekli ve diğerleri, 2014: 154). Bu desende biri kontrol diğeri deney olmak üzere iki adet grup vardır. Grupta da deney öncesi ön-test yapıldıktan sonra ve gruplardan birisine deneysel koşullar uygulandıktan sonra rastgele atanan iki grup katılımcıya son-test uygulandığı bir araştırma tasarımıdır (Johanson ve Christensen, 2014: 303). Bu desen güçlü araştırma tasarımı olarak nitelendirilirken regrasyon ve diferansiyel yıpranma gibi potansiyel önyargıların da kontrolünü en iyi sağlayan teknik (Johanson ve Christensen, 2014: 304) kullanılmıştır. Çalışmada rastgele gruplar biri deney biri kontrol grubu olarak atanmış ve her iki gruba da hem ön-test hem son-test uygulanmıştır.

Araştırma grupların arasında kontrol grubu KG deney gurubu DG Araştırma çerçevesinde planlanan kontrol ve deney gruplarının özellikleri şu şekilde ifade edilebilir.

Deney grubu: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programı kazanımları temele alınarak çizilen karikatürlerle işlenen dersi alan öğrenci grubu olarak belirlenmiştir.

Kontrol grubu: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı rehberliğinde anlatım yöntemi temel alınarak sürdürülen öğrenme- öğretme sürecine devam eden öğrenci grubu olarak belirlenmiştir.

Gruplara deneysel işlemler başlamadan önce ve deneysel işlemler bittikten sonra başarı testi uygulanmıştır. Araştırmanın yapısına uygun olarak oluşturulan ön test-son test kontrol gruplu deney modelinin şematik gösterimi aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Ön test-Son test Deneysel model tasarımı

Deney Gurubu	DG	BT:1	BT:2
Kontrol gurubu	KG	BT:2	BT:2

Modelde kullanılan simgelerin anlamları şu şekildedir:

DG: Deney gurubu

KG: Kontrol Grubu

BT1: Başarı Testi (Ön-test)

BT2: Başarı Testi (Son-test)

3.2. Çalışma Okulunun Belirlenmesi

Uygulamanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi açısından okulun seçimi önemli bir etken olmuştur. Sivas merkezde bulunan ilköğretim okullarındaki yöneticiler ve öğretmenler ile görüşülüp seçim işlemi tamamlanmıştır. Uygulamalar için Sosyal Bilgiler öğretmeninini biri deney diğeri kontrol olmak üzere en az iki adet 6. sınıf dersinin yürütülüyor olması gerekir. Sivas ili merkezde belirlenen bu özellikleri taşıyan 3 adet ilköğretim okulundan rastgele seçilen Selçuk Ortaokulu çalışmanın yürütüleceği

3.3. Çalışma Grubunun Seçilmesi

Çalışma okulunun belirlendikten sonra okul yönetimi ile ve uygulamanın yapılacağı 6. Sınıf Sosyal bilgiler öğretmeni ile bir ön görüşme yapılmış, araştırma hakkında öğretmene bilgi verilmiş ve uygulamanın gerçekleştirilmesine ilişkin onayı alınmıştır.

Bu araştırmaya katılacak olan bireylerin eş düzeyde olmaları gerekir. Bu amaçla, öğrencilerin iki gruba ayrılmasında sıkça kullanılan iki yöntem; eşleştirme ve grupların denk olduğu varsayımından yola çıkan yansız atama yöntemleridir.

3.4. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni, Sivas ili merkezinde bulunan, 2015-2016 yılları arasında 2. Dönemde eğitim alan tüm 6. Sınıf öğrencileridir Bu çalışmanın evrenine bağlı olarak

rastgele örneklem yöntemine göre seçilen X ortaokulunda öğrenim görmekte olan 6. Sınıf öğrencileri alınmıştır.

3.6. Veri Toplama Aracı

6. sınıf Sosyal Bilgiler programında bulunan kazanımlar temele alınarak çizilen karikatürlerin öğrenci başarısına etki etme durumunu belirlemek amacıyla yabancı ve yerli kaynaklar incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda ölçme aracının te bölümden oluşmasına karar verilmiştir. Bu bölümde geliştirilecek olan başarı testi yer alacaktır. Dersin anlatımı, başarı testinin oluşturulması, dağıtılması, uygulanması rastgele örnekleme ile belirlenen bir okulda gerçekleştirilmiştir.

3.7. Ölçme Aracı

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini, öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemek için geliştirilen ölçme aracının oluşturulmasında öncelikle alan ilgili literatürler incelenmiş, sorular bu amaç doğrultusunda hazırlanmıştır. 6. sınıf “Elektronik Yüzyıl” ünitesinin kazanımları;

1: “Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler vermektedir.”

2: “Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürmektedir.”

3: “Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark etmektedir.”

4: “Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunmaktadır.”

5: “Tarihsel uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark etmektedir.”(MEB:2005)

Bu kazanımlar ışığında, Devlet Parasız Yatılı (DPY) sınavlarında çıkmış sorular, 2015-2016 yılında bakanlıkça hazırlanan 6. sınıf Sosyal Bilgiler öğrenci ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuzunda yer alan sorular ve kıstasların yanı sıra piyasada hâlihazırda bulunan öğrencilerin faydalanması için hazırlanan sorular referans alınarak çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır. Sorular tasarlandıktan sonra uzman olarak ders öğretmenleri, yüksek lisans öğrencileri, doçent ve yardımcı doçentten oluşan 7

tane alan uzmanının görüşleri alınarak yapıldıktan sonra ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla 100 (yüz) kişi üzerinde pilot uygulama yapılmıştır.

Elde edilen bulgular SPSS- paket programına aktararak geçerlilik güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu verilere göre güvenilirliği düşük olan (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 23, 24, 30, 31, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 44) sorular elenmiş geriye kalan (2, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 37, 39, 44) soruların toplam yirmisi ise Cronbach's Alpha değeri 78 olarak KR-20, KR- 21 değeri ise 79 olarak bulunmuştur Güvenilirliği yüksek olan 20 adet soru ön ve son test olarak uygulanmıştır.

3.8. Verilerin toplanılması ve Analizi

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarından elde edilen bulgular bilgisayar ortamına aktararak, SPSS paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada kontrol grubu ve deney grubu gibi iki değişkenin olması nedeni ile bağımsız iki örnek grup için *t*-testi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan testteki her soru için verilen doğru cevaplar 1 yanlış cevaplar ise 0 olarak puanlanmıştır Kontrol ve deney gruplarının sonuçları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan analizlerde bağımsız gruplar için *t*-testi kullanılmıştır. Ayrıca, deney gruplarının ön-test, son-test puanlarına ilişkin analizlerde ve kontrol gruplarının ön-test, son-test puanlarına ilişkin analizlerde bağımlı gruplar için *t*-testi kullanılmıştır. Uygulama aşaması sırasında kullanılmak üzere konu ile alakalı karikatürler tasarlanmış karikatürlerin konu uygunluğu öğrenciye göreliği hedef kazanımı içermesi ve karşılaması durumu konuda 7 uzman görüşü de alınmıştır. Uygulama için gerekli açıklamaları araştırmacı kendisi yapmış, kazanımlara yönelik hazırlanan karikatürler derste aktif bir şekilde kullanılmıştır.

3.9. Materyalin Geliştirilmesi ve Kullanılan Programlar

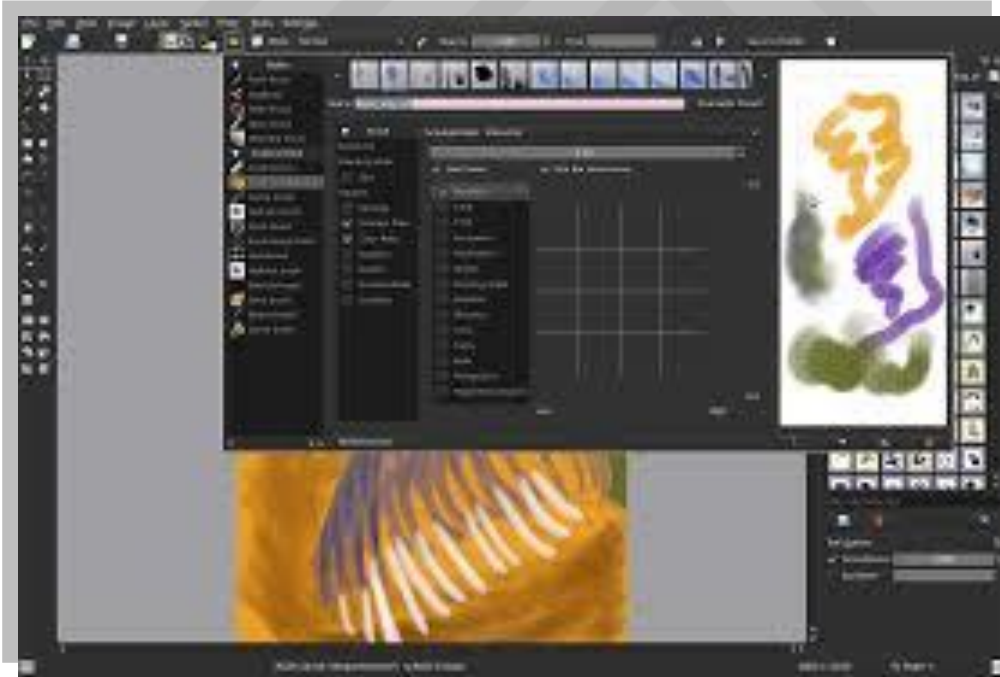
Araştırmanın yürütücü gücü olan karikatürlerin çizim için 3 farklı programdan faydalanılmıştır. Bu programlar internet ortamında çizime ilgisi olan ve çizimi kendisine iş edinen kişilerin faydalanmaları için çizim şirketlerinin özel sitelerinde ücretsiz olarak hizmete sunulmuştur. Ayrıca bu sitelerde kişilerin programı öğrenebilmeleri için özel ders düzenlemeleri yapılmıştır. Bu sitelere kişisel e-postalarını

ve gerçek kimliklerini kullanarak ye olunabilmektedir. Programların internet adresi kaynakça bölümünde bulunmaktadır.

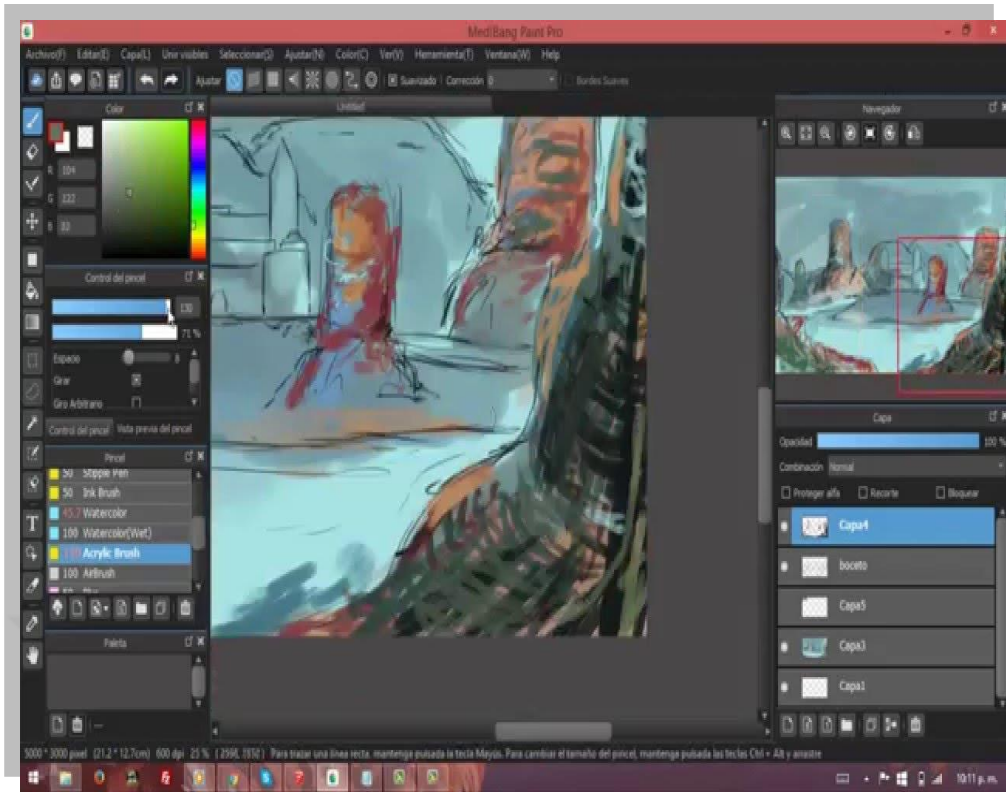
Karikatürlerin tasarlandığı çizim programı ile ilgili görseller;

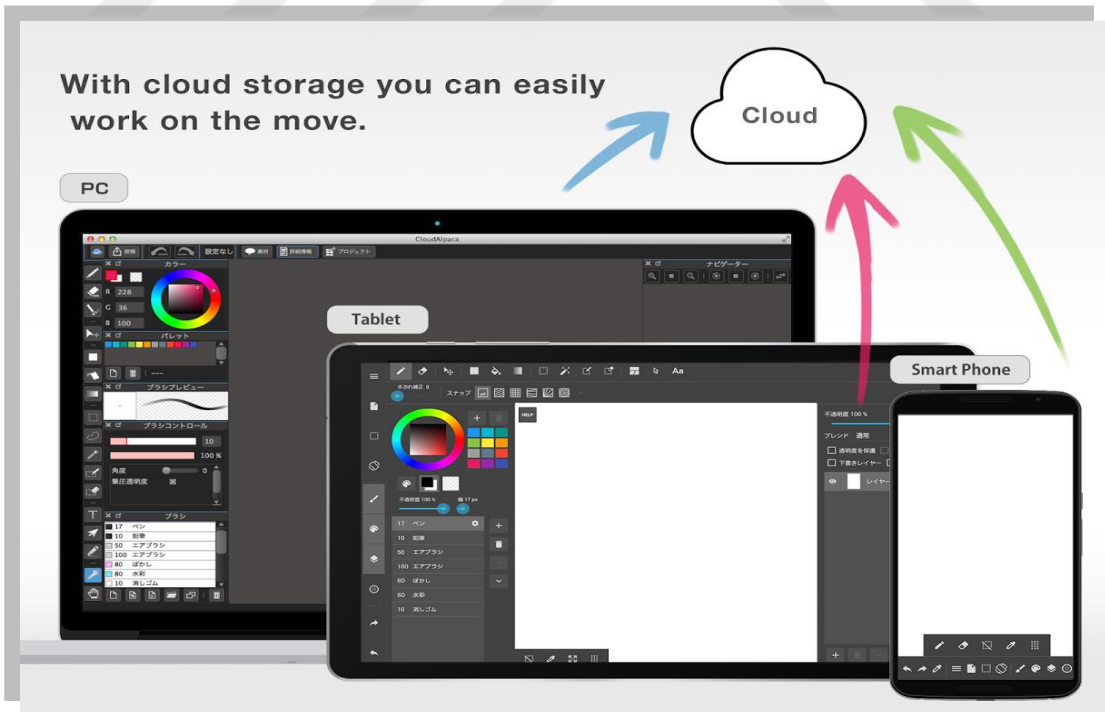
Şekil 11. Krita programı

Şekil 12. Krita programı

Şekil 13. Madibang Paint Programı

Şekil 14. MadiBang paint programı

Şekil 15. MomentCam Cartoons & Stickers programı

Şekil 16. MomentCam Cartoons & Stickers programı ile yapılan çizim

Karikatürlerin çizimi bizzat araştırmacı tarafından tasarlanıp çizilmiştir. Çizimin temel referans noktası ise; örneklem olarak alınan 6. sınıf “Elektronik Yüzyıl” ünitesinin kazanımları olmuştur. Çizilen karikatürler uzmanların ve dersin öğretmenleri tarafından konuya uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Çizim yapılırken konu ile ilgili kişilerin görüş belirttiği hususlar dikkate alınmıştır.

3.9.1. Krita Programı: Sadece bilgisayarda çalışabilecek şekilde programlanmış olup fırça seçeneklerinin çokluğu sayesinde karikatür tasarımlarının çiziminde büyük kolaylık sağlamaktadır.

3.9.2. MadiBang Paint Programı: Bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlarda çalışabilecek şekilde programlanmıştır. Araştırma için tasarlanan karikatürler bilgisayar kullanılarak çizilmiştir. Bu program içerdiği birçok özellik sayesinde istenilen düzeyde çizim yapma imkânı vermektedir.

3.9.3. MomentCam Cartoons & Stickers Programı: Bu program sadece akıllı telefonlarda çalışabilecek şekilde programlanmıştır. Bu program sayesinde gerçek kişilerin yüzleri hazır çizilmiş olan karakter şablonlarına istenilen şekilde ayarlanabilirken arka fon seçimi konusunda da çizere büyük kolaylıklar sunmaktadır.

3.10. Çalışma Sırasında İzlenen Yol

1. Konu ile alakalı yurt dışındaki ve yurt içindeki genel literatür taramıştır..
2. Araştırmanın uygulanması için gerekli testler hazırlanmış ilgili mercilerden tüm izinler alınmıştır.
3. Uygulamanın yapılacağı okul için bağlı bulunduğu kurumdan gerekli izinler alınmıştır.
4. Araştırmanın gerçekleşeceği okuldaki sınıf ve şube seçimi rastgele olarak kura ile belirlenmiştir.
5. Araştırma sonuçlarının daha da güvenilir olması için; seçilen grupların öğretmenlerinden izin alınarak araştırmacı tarafından sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin ortak tarihinin araştırmaya olumlu–olumsuz etkisini ortadan kaldırmak için uygulanmıştır. Öğretmenin yanlılığını ortadan kaldırma kaldırılması için hazırlanan karikatürler deney grubuna ders işleme esnasında kontrol grubuna ise hiç uygulanmamıştır.

6. Seçilen şubelerde uygulama ve ölçme süreci hakkında detaylı bilgi verilmiştir.
7. Kontrol ve deney grupları rast gele belirlenmiştir.
8. Araştırmanın başında kontrol ve deney gruplarına ön test uygulama sona erdiğinde yine iki guruba son test olarak hazırlanan başarı testi uygulanmıştır
9. Uygulanan başarı testinden elde edilen bulgular SPSS-20 paket programları ile genel istatistik işlemleri yapılarak bulgular değerlendirilip yorumlanmıştır

IV BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test Puanlarına Ait Bulgular

Sivas Selçuk Ortaokulunun 6. Sınıfında öğrenim gören, deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin ön test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacı ile bağımsız gruplar için t testi kullanılmış elde edilen veriler tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2: Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön-test, son test başarı puanlarına ilişkin bağımsız gruplar t testi (*independent samples t test*) verileri

Gurup	N	\bar{x}	Ss	t	P
Deney	27	31,85	16,59	0,73	0,56
Kontrol	27	31,48	15,24		

Tablo2: Deney grubunda yer alan öğrencilerin ön-test başarı puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 31,85$), kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı puanı aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 31,48$) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin uygulamaya ilişkin ön-test başarı puanları arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır ($t(63) = 0,73$ $p > .05$). Bu sonuca göre kontrol ve deney grupları arasında uygulama öncesinde bilgi düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

4.2. Kontrol grubu ön test son test puanlarına ait bulgular

Kontrol grubuna öğretim yapılmadan önce ve öğretim yapıldıktan sonra uygulanan başarı testinden elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Kontrol grubunda yer alan katılımcıların ön test ve son test başarı puanlarına ilişkin bağımlı örneklem t testi (*paired samples t-test*) verileri

Kontrol Grubu	N	\bar{x}	Ss	t	p
Ön-test	27	32	15	9	644
Son-test	27	61	12		

Tablo 3: kontrol grubu ön ve son test puanlarının arasındaki ilişki incelendiğinde son test lehine anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. ($t(27)=8,47<.05$). Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=31,48$), son test puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=60,92$) olduğu görülmektedir. elde edilen bu sonuca göre bakanlıkça verilen ders kitaplarının yönergelerine uygun olarak anlatılan dersin öğrenci başarısına etki ettiği gözlemlenir.

4.3. Deney Grubunun Ön Test-Son Test Puanlarına Ait Bulgular

Deney grubunun ön test ve son test başarı durumu tablo 4 de verilmiştir

Tablo 4: Deney grubunda yer alan katılımcıların ön test - son test başarı puanlarına ilişkin bağımlı örneklem t testi (*paired samples t-test*) verileri

Deney Grubu	N	\bar{x}	Ss	t	p
Ön-test	27	31,85	16,59	-10	732
Son-test	27	76,85	12,72		

Tablo 4: İncelendiğinde; karikatür ile Sosyal Bilgiler konularını işlemenin öğrencilerin başarılarını artırmada etkisi olduğu söylenebilir. Deney grubunda yer alan öğrencilerin ön-test puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=31,85$), son-test puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=76,85$) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası başarı puanları arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistikî açıdan son-test lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır ($t(27)=-10,00 p<.05$).

4.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarına Ait Bulgular

Uygulanarak uygulanan araştırma bittikten sonra elde edilen bulgular ve bulguların analizleri bağımsız gruplar için bağımsız t testi uygulanış Tablo 5'te verilmiştir.

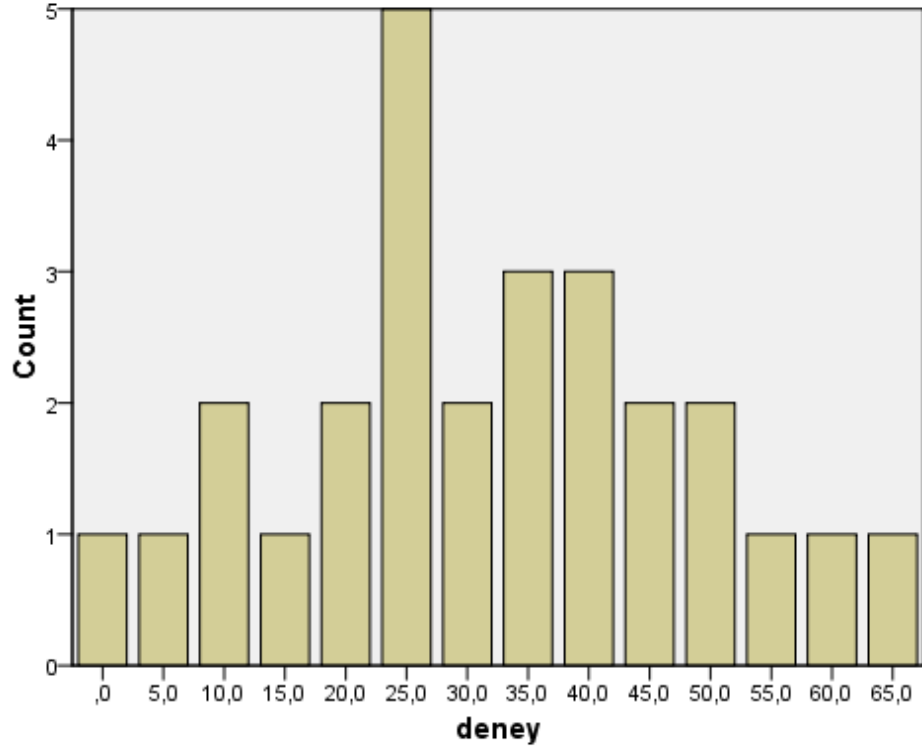
Tablo 5: Deney ve kontrol gruplarında yer alan katılımcıların son test başarı puanlarına ilişkin bağımsız gruplar t testi (*independent samples t-test*) verileri

Grup	N	\bar{x}	Ss	t	p
Deney	27	76,85	1,346	-5,23	0
Kontrol	27	60,92	1,674		

Tablo 5: Elde edilen analizlere göre son test sonuçlarında kontrol ve deney gruplarının başarıları arasında anlamlı bir fark elde edilmiştir [$t(58) = -5,23$]. Başarı ortalamalarına bakıldığında deney grubunun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 76,85$), Kontrol grubunun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 60,92$) olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre deney grubunun lehine anlamlı bir fark elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde 6. sınıf “Elektronik Yüzyıl” ünitesi konu kazanımları hakkında çizilen karikatürlerin öğrencilerin akademik başarısına etki ettiği görülmüştür ($t(54) = -10,00$ $p < .05$).

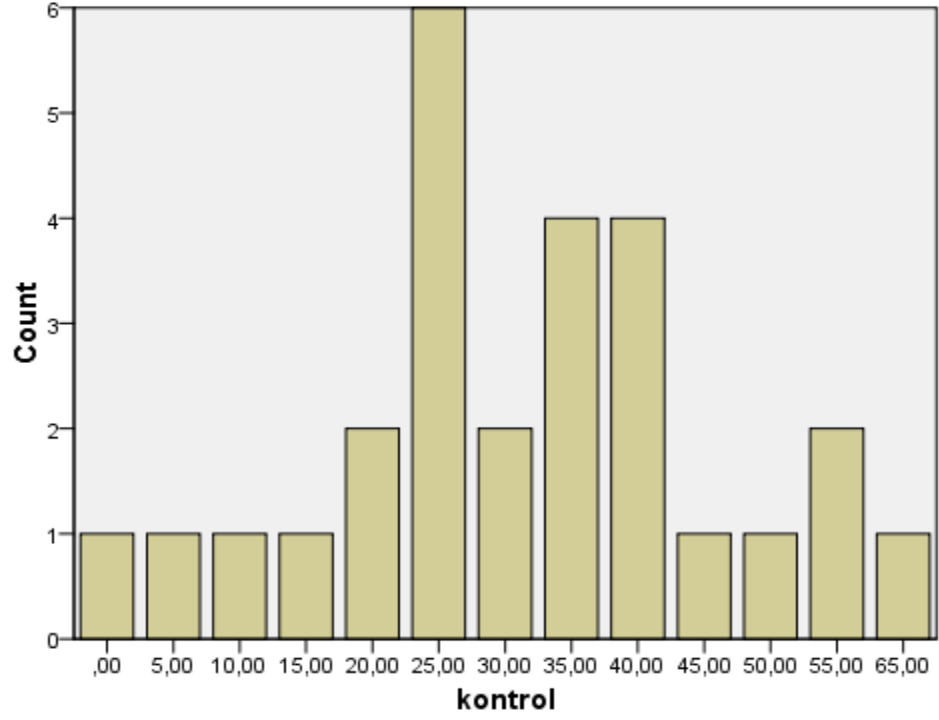
1.5.Kontrol ve deney gruplarının ön ve son test puan ortalamaları

Tablo 6: Deney Gurubunun Ön-Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği

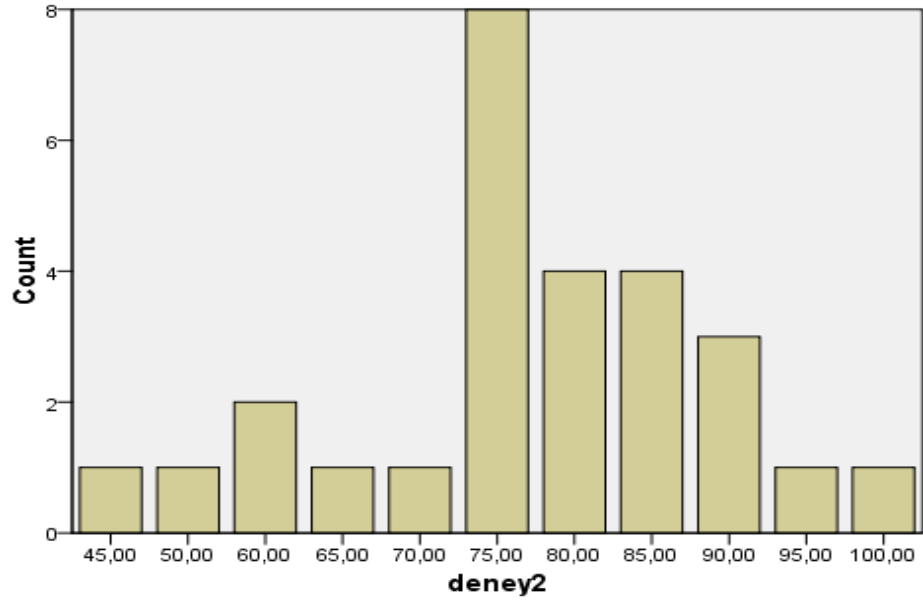
Deney gurubunun (27 Kişi) ön-test verileri incelendiğinde deney gurubunda bulunan öğrencilerin puan aralığının “0 “ile “65” arasında değişmekte olduğu, deney grubunun ön test genel not ortalaması ise “27,96”olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Kontrol Gurubunun Ön-Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği

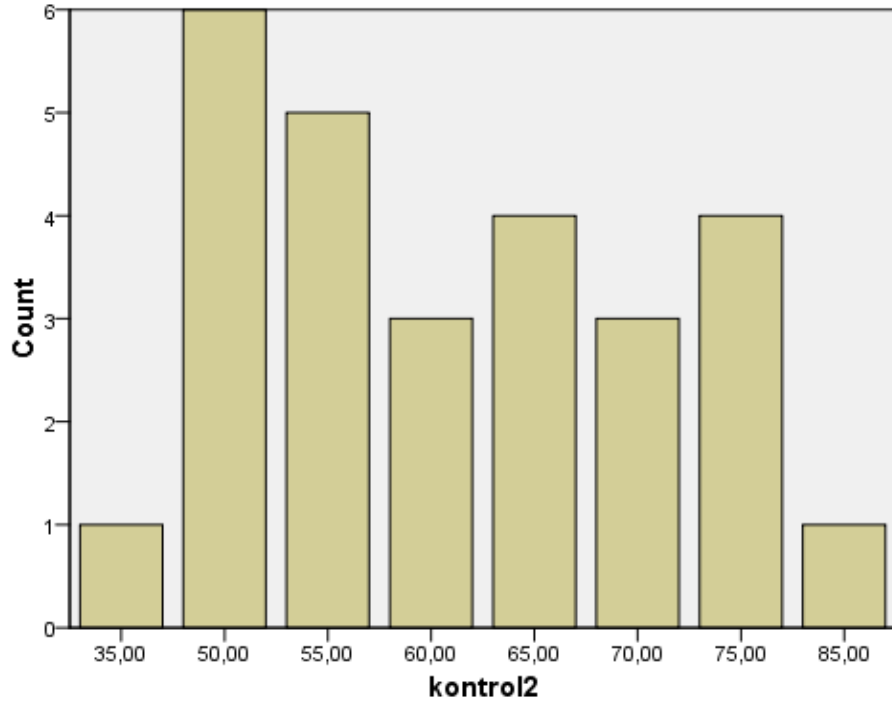
Kontrol gurubunun (27 Kişi) ön-test verileri incelendiğinde deney gurubunda bulunan öğrencilerin puan aralığının “0” ile “65” arasında değişmekte olduğu, kontrol grubunun ön-test genel not ortalaması ise “31,48” olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Deney Gurubunun Son-Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği

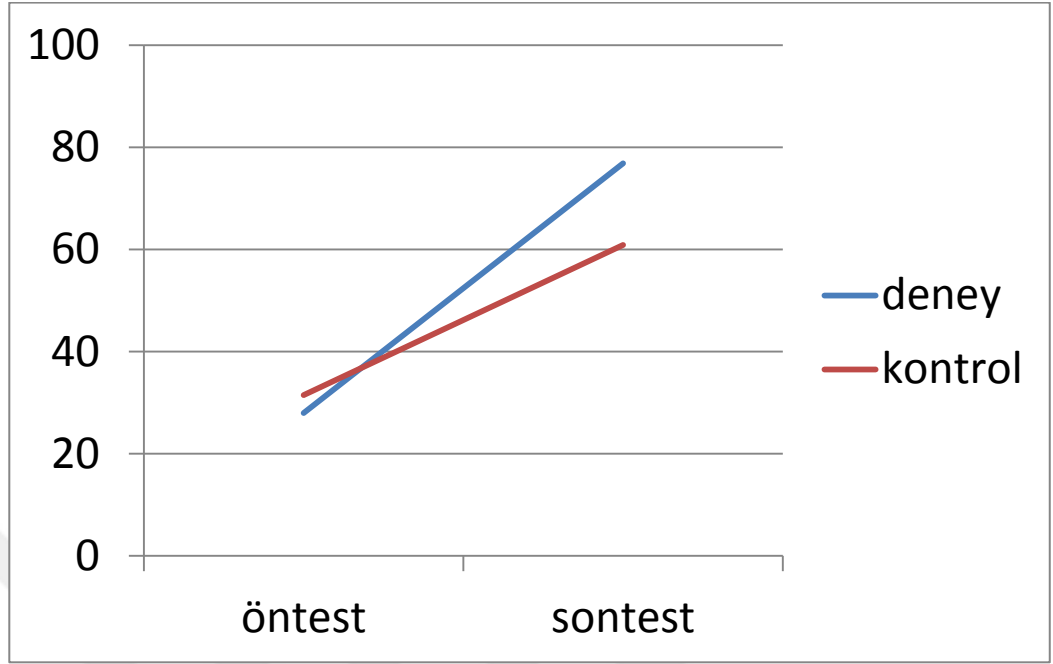
Deney gurubunun (27 Kişi) ön-test verileri incelendiğinde deney gurubunda bulunan öğrencilerin puan aralığıнын “45 “ile “100” arasında değişmekte olduğu, deney grubunun son-test genel not ortalaması ise “76,85” olduğu görölmektedir.

Tablo 9: Kontrol Gurubu Son-Test Puan Aralığı / Kişi Sayısı Grafiği

Kontrol gurubunun (27 kişi) ön-test verileri incelendiğinde deney gurubunda bulunan öğrencilerin puan aralığıнын “35 “ile “85” arasında değişmekte olduğu, kontrol grubunun son-test genel not ortalaması ise “60,92” olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubunun Ön-Test ve Son-Test Başarı Ortalaması Değişim Grafiği

Kontrol gurubu 27 (yirmi yedi kişi) ön-test puan verileri incelendiğinde “31,48” iken son-test de başarı puanı ise “60,92”ye çıktığı görülmektedir. Bu iki sınavının sonucuna göre başarı puanı “29,44” arttığı hesaplanmıştır.

Deney gurubu 27 (yirmi yedi kişi) ön-test puan verileri incelendiğinde “27,96” iken son-testte başarı puanının ise “79,85”e çıktığı, bu iki sınavın sonucuna göre başarı puanı “48,89” arttığı görülmektedir.

Deney gurubu ve kontrol gurubunun ön ve son test puanları arasındaki verileri incelendiğinde iki grup arasında son test puan ortalamalarını, ön-test puan ortalamalarına göre artırdığını ve deney gurubunun ise kontrol gurubuna göre ortalamasını “19,45” puan daha fazla artırdığı tespit edilmiştir.

V.BÖLÜM

5.1.TARTIŞMA

Yürütülen bu çalışmanın amacı kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini, öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemektir.

Ulaşılan veriler analiz edilerek bazı sonuçlar ortaya çıkarılmıştır araştırmanın bu aşamasında ise elde edilen bulgular üzerinde tartışılacaktır.

Bu araştırma sayesinde Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesinde karikatürlerin etkililiğini öğrencilere uygulanacak olan akademik başarı testi ile belirlemek amaçlanmıştır. Örneklem olarak alınan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Elektronik yüzyıl ünite kazanımları seçilmiştir. Bu kazanımlara yönelik hazırlanan karikatürlerle eğitim alan ile geleneksel yöntemle eğitim alan öğrenciler ile başarıları hazırlanan başarı testi ile belirlenip elde edilen bulgular karşılaştırılmıştır. Araştırmanın temel problemine dayalı dört adet alt problem belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Birinci alt problemde “Deney ve kontrol gruplarının ön-test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır ” sorusuna ilişkin Tablo 2: Deney grubunda yer alan öğrencilerin ön test laması ($\bar{x} = 31,85$), kontrol grubunun ön-test başarı puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 31,48$) olduğu görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde ön-test başarı puanları açısından kontrol ve deney gruplarının denk gruplar olduğunu söylenebilmektedir.

İkinci alt problemde, “Deney grubunda ön-test ve son-test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır” sorusuna ilişkin tablo başarı testinden, kontrol grubunun başarı son-test puanı ortalamasının ($\bar{x} = 31,85$) ve ön-test başarı puanı ortalamasının ($\bar{x} = 76,85$) olduğu görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin son-test başarı puanları açısından, ön-test başarı puanlarına göre daha başarılı olduklarını ve öğrencilerin hedeflenen kazanımlara yeterince ulaştıklarını söylenebilmektedir.

Üçüncü alt problemde, “Kontrol grubunda ön-test başarı ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin Tablo 3 incelendiğinde başarı testinden kontrol grubunun ön test başarı ortalamasının ($\bar{x} = 31,85$) ve son-test başarı puanı ortalamasının ($\bar{x} = 60,92$) olduğu görülür. Bu bulgular incelendiğinde kontrol grubundaki öğrencilerin de son-test başarı puanları açısından, ön-test başarı puanlarına göre daha başarılı olduklarını ve geleneksel eğitim anlayışına göre yapılan eğitimin, öğrencilerin kazanımlara ulaşmasına az da olsa etki ettiği belirlenmiştir. .

Dördüncü alt problemde, “Deney ve kontrol guruplarının puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin Tablo 5 deney grubunun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 76,85$), kontrol grubunun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 60,92$) olarak tespit edilmiştir. Bu veriler incelendiğinde uygulama sonunda kontrol ve deney guruplarındaki öğrencilerin son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiş. Buna göre son-test başarı puanları durumu dikkate alındığında deney gurubundaki öğrenciler istenilen hedefe daha çok ulaştığı görülür. Bu bağlamda kazanım merkeze alınarak çizilen karikatürlerin, geleneksel eğitime göre daha etkili olduğu görülür.

Bu araştırmanın sonuçları farklı alan ve disiplinlere yönelik birçok araştırmacının değişik zamanlarda yaptıkları araştırmalar incelendiğinde. Karikatürle ile öğretimin öğrencilerin akademik başarılarının geleneksel eğitim alan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade eden diğer araştırmanın ise, Kabapınar (2005); Oruç (2006); Özal (2006); Özalp (2006); Saka, Akdeniz, Bayrak, Asilsoy (2006); Avşar (2007); Baysarı (2007); Durmaz (2007); Durualp (2006); Dereli (2008); Köse (2008); Yıldız (2008); Coşkun (2009); Özşahin (2009); Özüredi (2009); Üner (2009); Akengin ve İsmailoğlu (2010); Aksoy, Karatekinuş ve Sönmez (2010); Ersoy ve Türkkan (2010); Kop, Tuncer (2010); Seçkin, Yalvaç ve Çetin (2010); Akkaya (2011); Bahrani ve Tam (2011); Bayülgen (2011); Soylu (2011); Çetin (2012); Dündar ve Şentürk (2012); Gölge ve Saraçoğlu (2012);Karakuş, Palaz, Kılcan ve Çepni (2012); Koçoğlu (2012); Melanlıoğlu, Taysi ve Özdemir (2012); Rule, Logan ve Kohler (2012); Atasoy, Tekbiyık ve Güler (2013); Songül ve Dereli (2013); Şaşmaz ve Yılmaz (2013); Taş (2013); Uzoğlu, Yıldız, Demir ve Büyüksap (2013); Gül, Köseve Konu (2014); Işık (2014); Şentürk (2014); Sidekli ve Yalvaç (2014); Varışoğlu, Şeref, Yılmaz ve Gedik (2014) tüm bu araştırmaların sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Tüm bu

araştırmalar neticesinde elde edilen bulguları birbirleri ile örtüşmektedir bununla birlikte araştırma sonuçları birbirlerini destekler niteliktedir

5.2. Öneriler

Bu çalışma 12 ders saati gibi kısa bir sürede “Elektronik Yüzyıl” ünitesi kazanımlarını temele alarak çizilen karikatürlerle yürütülmüştür. Amaç sadece akademik başarıyı ölçmek olduğu için çalışmanın alt problemleri sınırlı tutulmuştur. Çalışmanın öğrenci yaş ve cinsiyetleri dikkate alınarak alt problemleri çeşitlendirilebilir. Bazı araştırma verileri akademik başarının cinsiyete göre değişebileceğini gösterir..

Bununla birlikte öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının anne baba mesleği de dikkate alınarak Bu bağlamda alt problemler çeşitlendirilebilir.

Bir başka değerlendirme hususu ise öğrencilerin önceki yıllarda Sosyal Bilgiler dersine ait akademik ortalamaları ile karşılaştırma yapılması, geliştirilen testin güvenilirliğine yönelik tutarlılığı ölçmeyi sağlayabilir.

Konu ile ilgili diğer bir öneri ise öğrencilerin kullanılan yöntemlere karşı öğrenci tutumunun belirlenmesidir.

Kullanılan karikatürlerin sadece araştırmacı tarafından değil, öğretmenler ve öğrenciler tarafından da çizilmesi istenebilir. Bununla birlikte çizimlerin kalitesinin düşebileceği, fikrin istenilen ölçüde yansıtılamayacağı ve ders sırasında zaman kaybına yol açacağı da dikkate alınmalıdır.

Eğitim öğretim süreci daha önceden planlanmalı karikatürlerin anlatmak istediği mesaj tam anlaşılmalı bununla birlikte öğrencinin de konu ile ilgili fikirleri alınmalı bu sayede eleştirel düşünme becerileri geliştirilmelidir.

Karikatürler elle ya da elektronik ortamda çeşitli programlar kullanarak tasarlanabilir.

Öğretmenler ekonomik ve tekrar kullanma kolaylığı sunan pratik, yaratıcı özellikleri barındıran karikatürleri dersin çoğu aşamasında kullanacak şekilde kendileri tasarlayabilir.

Öğretmenler ve öğretmen adayları karikatürleri elde etmek için internet ortamında bulunan mevcut programları araştırıp öğrenmelidirler. Bunun için üniversitelerde veya MEB' in özel yetiştirme kurslarında konu ile ilgili eğitim programları öğretilir.

TEOG sınav sorularını kapsamını oluşturan öğretmenlerin bu kazanımları yetiştirip, öğrenciye tam anlamıyla kazandırmayı hedeflediği kazanım kavramı, karikatürlerle kısa yoldan öğretilerek zaman tasarrufu sağlayabilir.

Bu araştırma 6. sınıfın “Elektronik Yüzyıl” ünitesi kazanımları temele alınarak yürütülmüştür. Benzer bir araştırma ise, 4. 5. ve 7. sınıfların ünite kazanımları temele alınarak da yürütülebilir.

Sosyal Bilgilerin genel amaçları arasında “Vatandaş yetiştirme misyonu “nun olması Sosyal Bilgiler dersinin toplumun düzenini sağlayacak genel yürütücü güç olmasının önünü açmıştır. Araştırmacıların Sosyal Bilgiler alanında daha özverili çalışmalarda bulunması için devlet eliyle desteklenmesinin önü açılması gerekir.

Dersin öğretmeni öğrencilerle birlikte işlenen konu ile ilgili karikatür çizim çalışması yaptırıp en beğenilen karikatürlerin de sınıfta oluşturulan karikatür panosuna asılması gibi etkinlikleri yaptırabilir.

Bu çalışma okul genelindeki sınıflarda kapsama alınarak genişletilebilir. Sosyal Bilgiler dersinde o ay ki işlenen ünitenin konuları temele alınarak çizilen en ilginç ve yaratıcı karikatürü okul panosuna asılarak öğrencilerin ödüllendirilmesi sağlanabilir.

Bu çalışma esnasında yapılan uygulamalarda bir ders boyunca karikatürün kullanılmayacağı, karikatürün ders boyunca kullanılması, öğrencinin konu ile bağlantısını kesip dersi dinlememesine neden olduğu için; dersin öğretmenleri karikatürleri öğrencinin ilgisini dağılmaya başladığı anda derse çekerek karikatürleri öğrencilerin, eğlenerek öğrenmelerini sağlamak amacıyla ders saatinin değişken aralıklarında kullanması faydalı olabilir.

VI.BÖLÜM

KAYNAKÇA

ADA, Ş. ve KESKİNKILIÇ, K. (2006) Eğitimin Temel Kavramları. Eğitim Bilimine Giriş. (Editörler: Ş. Şule Erçetin ve Necmettin Tozlu), Hegem Yayınları, s.a.. 1.15. Ankara

ADIGÜZEL, A. (2007). Yenilenen İlköğretim Programının Uygulanması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 77-94.

AKALIN, Ş.H.(Hazırlayan) (2011).Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları; 549. Ankara.

AÇIKALIN, M. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar: Çok kültürlü ve Küresel Eğitim.*İlköğretim Online*, 9(3).

AKENGİN, H. ve İBRAHİMOĞLU, Z. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse İlişkin Görüşlerine Etkisi.*Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,29(2), 1-20.

AKDAĞ, H. ÇOKLAR, A. N. (2009). İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Proje ve Performans Görevlerini Hazırlarken Yararlandıkları Kaynaklar, İnternet'in Yeri ve Karşılaştıkları Güçlükler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-16.

AKKAYA, A. (2011). Karikatürlerle Dil Bilgisi Öğretimi(*Doctoral Dissertation, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü* Erişim tarihi: 05.05.2016 <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/2326>

AKSOY, B., KARATEKİN, K. KUŞ,Z., VE SÖNMEZ, Ö.F., (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karikatür Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi *E-Journal Of New World Sciences Academy*,5(4), 1c0214.

AKPINAR, M. ve KAYMAKÇI, S. (2012). Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Genel Amaçlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*,20(2), 605-626.

AŞICIOĞLU, E. A. (2001). Yazısız Karikatürlerin Grafik Sanatındaki Yeri, Yazısız Karikatür Uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Hacettepe üniversitesi. Sosyal bilimler enstitüsü. Ankara

AŞKAR, P., ve KOÇAK, Y. U. (2002). Teknolojinin Yayılım Sürecinde Öğretmenlerin Bilgisayarın Özelliklerine İlişkin Algıları.*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,22(22).

ATA, B. (2009). Sosyal Bilgiler Programı.(Editör: ÖZTÜRK, C.) Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi, İçinde, s.a. 1-31.

ATASOY,Ş. ve ZOROĞLU, M. A. (2014). Development and Application of Concept Cartoons for Preschool Children. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) Cilt 8, Sayı 2, Aralık 2014, sayfa 38-70.*

ATASOY, Ş., TEKBIYIK, A., ve GÜLAY, A. (2013). Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Ses Kavramını Anlamaları Üzerine Kavram Karikatürlerinin Etkisi.*Türk Fen Eğitimi Dergisi*,10(1), 176-196.

AY,S.,T., (2010). Sosyal bilgiler dersinde çevre bilinci kazandırmada medya ürünlerinden yararlanmaya ilişkin öğrenci görüşleri.*Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*,1(1), 76-93.

AYKAÇ, N. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim-Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*,22(22).

AVŞAR, S. (2007). Tarih öğretiminde karikatür imgesi.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AYVA, Ö. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Öğretme Süreci İle İlgili Öğrenci Görüşleri. *InInternational Conference On New Trends In Education And Their Implications*(Pp. 11-13).

BAHRANİ, T. ve TAM. S. S. (2011). Audiovisual News, Cartoons, And Films As Sources Of Authentic Language Input And Language Proficiency Enhancement. *Tojet: The Turkish Online Journal of Educational Technology – October 2012, volume 11 Issue 4.*

BAYSARI, E. (2007). İlköğretim Düzeyinde 5. Sınıf Fen Ve Teknoloji Dersi Canlılar ve Hayat Ünitesi Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısına, Fen Tutumuna ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesine Olan Etkisi.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

BAYÜLGEN, N. (2011). Yazı çalışmalarında karikatür, motivasyon ve yaratıcılık, *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 1(1), 39-55

BULUT, İ. ve KOÇOĞLU, E. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği).*Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*,19, 242-258.

BURHAN, Y. (2008). Asit ve baz kavramlarına yönelik karikatür destekli çalışma yapraklarının geliştirilmesi ve uygulanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

COŞKUN, S. (2009). Fen Bilgisi Öğretiminde Karikatür Kullanımının Başarı, Motivasyon ve Tutumlar Üzerine Etkisi.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

ÇELİKKAYA, T. KARAKUŞ, U. ve DEMİRBAŞ, Ç. Ö. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçme-Değerlendirme Araçlarını Kullanma Düzeyleri ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,11(1).

ÇETİN, E. (2012).Karikatürler İle Zenginleştirilmiş Fen ve Teknoloji Dersinin Öğrenci Başarısı ve Tutumları Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya

ÇİĞDEMTEKİN, B. (2007). Fizik Eğitiminde Elektrostatik Konusu İle İlgili Kavram Yanılgılarının Giderilmesine Yönelik Bir Karikatüristik Yaklaşım. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

DEMİR, M. K. (2006). İlköğretim Dördüncü Ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3).

DEMİR, S. B. DOĞAN, S. ve PINAR, M. A. (2013). 4+ 4+ 4 Yeni Eğitim Sisteminin Yansımaları: Eğitim-Öğretim Sürecinin Branş Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(9), 1081-1098.

DEMİR, S. B., ve AKENGİN, H. (2011). Hikayelerle Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Akademi, Ankara.

DEMİREL, Ö. (2010) Eğitimde program geliştirme. 14. Baskı. Pegem akademi. Ankara.

DERELİ, M. (2008). The effects of teaching the integers subject by cartoon to the students' mathematical success. *Unpublished master thesis*. Marmara University, İstanbul.

DEVECİ, H. (2005). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3).

DİNÇ, E., ve DOĞAN, Y. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Uygulanması Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-49.

DOĞANAY, A., ve SARI, M. (2008). Öğretmen gözüyle yeni sosyal bilgiler programı: Adana ilinde bir araştırma. *İlköğretim Online*, 7(2).

DRAVOR, I., (2011), Eğitimde Değişim Şart, Bir Okul Uydurdum (Editör: Aşhan URAL) Pegem Akademi, Ankara.

DURMAZ, B. (2007). Yapılandırıcı Fen Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrencilerin Başarısı ve Duyuşsal Özelliklerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DURUALP, E. (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karikatür Kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

DÜNDAR, H. ve ŞENTÜRK, M. L. (2012) Kavram Karikatürleri ve Hayat Bilgisi Derslerinde Kullanımı. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Güz (5/3)

DOĞANAY, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2).

DUMAN, B. ve İKİEL, C. (2002). Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilgiler Dergisi*, 12(2), 245-262.

ERGÜN, M. (2015). Eğitim Felsefesi. Pegem Akademi. 5. Baskı. Ankara

ERDEM, A. R. (2005). İlköğretimimizin Gelişimi ve Bugün Geline Nokta. *Üniversite ve Toplum*, 5(2).

ERDEM, E. ve DEMİREL, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).

ERDEM, M. (2005). Tarih Öğretiminde Sınıftaki Metinler Karikatürler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18:311-140

ERDOĞAN, M. (2014). Milli Mücadele Döneminde Bir Mizah Dergisi: Âyine. *Turkish Studies*, 169-177.

ERSOY, A.F. ve KAYA E. (2009). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının (2004) Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri, *Kastamonu Education Journal Cilt:17 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 71-86 January 2009 Vol:17 No:1*.

ERSOY, F. ve TÜRKKAN, B. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Çizdikleri Karikatürlere Yansıttıkları Sosyal ve Çevresel Sorunların İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. Cilt 35. Sayı 156

FİDAN, N. (2012). Okulda Öğrenme vÖğretme. 3.baskı Pegem akademi. Ankara.

GAFOOR, K. A. ve SHİLNA, V. (2013). Role of concept cartoons in chemistry learning. *Two Day National Seminar On Learning Science by Doing - Sciencing December 5 & 6th 2013*.

GELEN, İ. (2002). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliklerinin değerlendirilmesi.Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(10).

GÖKÇE, N. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamalarına İlişkin Değerlendirmeleri.*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 176-194.

GÖLGELİ, D. ve SARAÇOĞLU, S. (2010). Fen ve Teknoloji Dersi “Işık ve Ses” Ünitesinin Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi.*Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 2.

GÖMLEKSİZ, M. N. ve BULUT, İ. (2006). Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(3), 393-421.

GÜL, Ş., KÖSE, E., ve KONU, M. (2014).Genetik Ünitesinin Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Biyoloji Öğretmeni Adayları Üzerine Etkisi, *Fen Eğitimi ve Araştırmaları Derneği Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi Cilt: 2 Sayı: 1, Haziran 2014*.

GÜLTEKİN, M., KARADAĞ, R., ve YILMAZ, F. (2007). Yapılandırmacılık ve öğretim uygulamalarına yansımaları.*Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Anadolu University Journal Of Social Sciences Cilt/Vol.:7- Sayı/No: 2 : 503-528 Eskişehir*

GÜRGİL, F. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Halk Kültürünün Yeri: İlköğretim Öğrencilerinin Halk Kültürü Dersi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı.

HERDEM, K., E AYGÜN, H. A. ve ÇİNİCİ, A. (2014). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Teknoloji Algılarının Çizdikleri Karikatürler Yoluyla İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(2), 232-258, 2014.

IŞIK, M. (2014) Hadîslerin Öğretilmesinde Çizgilerden Yararlanma:“Kırk HadîsKırkÇizgi1”Örneği.http://bizdosyalar.nevsehir.edu.tr/f08189928550f4a2ddbf324704ff6d05/1742554677_62i-40cizgi-sos-1119-1140.pdf. Erişim tarihi: 05.05.2016

KABAPINAR, F. (2005). Yapılandırmacı Öğrenme Sürecine Katkıları Açısından Fen Derslerinde Kullanılabilecek Bir Öğretim Yöntemi Olarak Kavram Karikatürleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*,5(1), 101-146.

KAMBER, T. (2007). 2005-2006 Yeni Öğretim Programında Sosyal Bilgiler Dersi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

KAN, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi ve Değerler Eğitimi.*Milli Eğitim Dergisi*,187, 138-145.

KARAHİSAR, T. (2015) Basılı Mizahtan Paylaşılan Mizaha Doğru Dönüşüm: İnternette Mizah. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC January 2015 Volume 5 Issue 1 Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication* 76.

KARAKUŞ, U. PALAZ, T., KILCAN, B. ve ÇEPNİ, O. (2012). Sosyal Bilgiler Müfredatında Yer Alan Çevre Sorunları Konularının Öğretiminde Karikatür Kullanımın. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,32(2).

KARADENİZ (2012) Sosyal Bilgiler Proje Fuarının Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi ve Sürece Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri, gazi üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü ilköğretim ana bilim dalı sosyal bilgiler öğretmenliği bilim dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara

KAYA, Z. (2006).Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Pegem Akademi. Ankara

KAYA, H. ve AYDIN, F. (2011). Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.*Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal Of World Of Turks*,3(1), 179-189.

KAYA, R., GÜVEN, A., VE GÜNAL, H. (2013). Öğretmenlerin Gözüyle Çağdaş Tarihin Öğretimi (Erzurum Örneği). *Tarih Okulu Dergisi*, 2013(16).

KEOGH, B., NAYLOR, S., ve DOWNING, B. (2003). Children's interactions in the classroom: Argumentation in primary science. *Paper presented at 4th European Science Education Research Association Conference, Noordwijkerhout, Netherlands.*

KESKİN, Y. (2008). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

KILIÇOĞLU, G. (2012). Sosyal bilgiler öğretimi. Safran, M. (Editör). Sosyal bilgiler programı ve öğretmen yeterlilikleri içinde, 3-16.

KOCA, K. ve YAZICI, H. (2011). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. (Bayram Tay ve Adem Öcal (Editör). Ankara, 2. Baskı, Pegem akademi, s.20-37.

KOÇOĞLU, E. (2012) 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının Erişiyeye Göre Değerlendirmesi Yayınlanmamış Doktora Tezi Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitim Bilim Dalı, Erzurum

KOP, Y. ve TUNCER, G. (2010). Children's Rights Perceptions Of Social Studies Teachers. *Journal of Theory and Practice in Education*, 6(1), 106-124.

KÖSE, E. Ö. (2008). Biyoloji Eğitiminde Karikatür Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (356).

KRİTA PROGRAMI. (2016). (Erişim: 01.06.2016) Adres: <https://krita.org/>

JOHNSON, B., CHRISTENSEN, L. (2014), Eğitim Araştırmaları (Çeviri Editörü: Demir, S. B.), Eğiten Kitap. Ankara.

MCKOSKI, D. (2000). Narrative Cartoons. Water in Africa. *Peace Corps, World Wise Schools, 1111 20th Street, NW, Washington, DC 20526.*

MEB (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı: Ankara.

MEDİBANGPAİNT PROGRAMI. (2016). (Erişim:01.06.2016)
<http://medibangpaint.com/>

MELANLIOĞLU, D., TAYŞİ, E. K. ve ÖZDEMİR, B. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karikatür Kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yıl/Year: 2012, Cilt/Volume: 9 Sayı/Issue: 19, s. 241-256

Momentcam Cartoons & Stickers Programı. (2016). (Erişim:01.06.2016) Adres:
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.manboker.headportrait&hl=tr>

OCAK, G. ve GÜNDÜZ, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki meteforlarının karşılaştırılması. <http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/3615>.

ORMANCI, Ü. & ŞAŞMAZ-ÖREN, F. (2011). Assessment Of Concept Cartoons: An Exemplary Study On Scoring. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 15, 3582-3589.

ORUÇ, Ş. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Mizah Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (3), 56-73.

ORUÇ, Ş. ve ULUSOY, K. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Yapılan Tez Çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.

ÖCAL, A. ve YİĞİTTİR, S. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kırıkkale Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1).

ÖREN, F. Ş., YILMAZ, T. (2013). Fen ve Teknoloji Dersinde Kavram Karikatürleriyle Desteklenmiş Bilimsel Hikâyeler Temelli Rehber Materyal Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*. Mayıs. Cilt:2, Sayı:2, Makale No:15

ÖREN, F. Ş., KARATEKİN, P., ERDEM, Ş., ve ORMANCI, Ü. (2012). Öğretmen Adaylarının Bitkilerde Solunum-Fotosentez Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Kavram Karikatürleriyle Belirlenmesi ve Farklı Değişkenlere Göre Analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3).

ÖZALP, I. (2006). Karikatür Tekniğinin Fen ve Çevre Eğitiminde Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

ÖZÇUBUKÇU, Y., (2013) Erken Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Toplumsal Değişmenin Tanığı Olarak Karikatürler (1928-1940) ve Eğitim Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Ana Bilim Dalı Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

ÖZER, A. (1991). Türk mizah dergileri ve karikatür sanatındaki değişimler *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 9(9), 223-239

ÖZDEMİR, M. S. (2005). İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Programlarına (IV. Sınıflar) İlişkin Görüşleri. XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı, 573-581.

ÖZDEMİR, M. Ç. (2011). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. (Edt. Bayram Tay, B. ve Adem Öcal). Pegem Akademi. Ankara, Türkiye

ÖZDEMİR, S., YALIN, İ., VE SEZGİN, F. (2012). Eğitim Bilimine Giriş. 8.baskı. Nobel akademi. Ankara.

ÖZER, A. (2005). Eğitimde Karikatürün Yeri *Hürriyet Gösteri Dergisi*. Sayı: 275 – İstanbul.

ÖZŞAHİN, E. (2009). Karikatürlerle Coğrafya Öğretimi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 20, Temmuz - 2009, S. 101-122.

ÖZTÜRK, C. (2009) Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış (Editör). Öztürk, C., Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi. Pegem Akademi, Ankara.

ÖZTÜRK, C. VE ÜNAL. S. (1999). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6), 1-9.

ÖZTÜRK, C. KESKİN, S. C. ve OTLUOĞLU, R. (2002). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller. Pegem Yayınları. Ankara, Türkiye

ÖZÜREDİ, Ö. (2009). Kavram karikatürlerinin ilköğretim 7. Sınıf fen ve teknoloji dersi, İnsan ve çevre ünitesinde yer alan “besin zinciri” konusunda öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *Fen Bilimleri Enstitüsü*.

ÖZYILMAZ, Ö. (2013). Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları Ve Çözüm Arayışları. Ankara: Pegem Akademi.

RULE, A. C. LOGAN, R. S., ve KOHLER, F. W. (2012). Cartoons for Teaching Elementary Students about Bullying. *Department of Curriculum and Instruction Department of Special Education University of Northern Iowa Cedar Falls, Iowa, USA June 18, 2012. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED532956.pdf>.*

SAFRAN, M. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü Bugünü ve Yarını. (Refik Turan, Kadir Ulusoy (Edt.), Pegem Yayınları. Ankara, Türkiye

ŞAHİN, M., YILDIZ, D. G., & DUMAN, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.

SAKA, A. AKDENİZ, A. R. BAYRAK, R. ve ASILSOY, Ö. (2006). Canlılarda Enerji Dönüşümü Ünitesinde Karşılaşılan Yanılgıların Giderilmesinde Kavram Karikatürlerinin Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara: 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*.

SARIGÜL, B., (2009) Course Coordinator: Alessandro Segalini İzmir University Of Economics, Faculty Of Fine Arts And Design Department Of Visual Communication Design Spring 2009, Gd494

ŞAŞMAZ, Ö. F. (2009). Öğretmen adaylarının kavram karikatürü oluşturma becerilerinin dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(3), 994-1016.

ŞAŞMAZ-Ö, F., & YILMAZ, T. (2013). Fen ve Teknoloji Dersinde Kavram Karikatürleriyle Desteklenmiş Bilimsel Hikâyeler Temelli Rehber Materyal Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 130-141.

SEÇGİN, F. YALVAÇ, G. ve ÇETİN, T. (2010). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Karikatürler Aracılığıyla Çevre Sorunlarına İlişkin Algıları. *International Conference On New Trends In Education And Their Implications*(Pp. 11-13).

SEFEROĞLU, S. S. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Pegem Akademi.

SEMENDEROĞLU, A., ve GÜLERSOY, A. E. (2010). Eski Ve Yeni 4-5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18).

ŞENGÜL, S., ve DERELİ, M. (2013). Tam Sayılar Konusunun Karikatürle Öğretiminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Tutumuna Etkisi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2509-2534.

SEXTON, M.,GERVASONİ, A., BRANDENBURG, R. (2009). Using a Concept Cartoon to Gain Insight Into Children's Calculation Strategies. *APMC 14 (4) 2009*.

SİDEKLİ, S., YAVAŞER, R., AYDIN, E. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Alternatif Bir Yöntem: Karikatür. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2, Sayı:2, Nisan*.

SOYLU, H. C., (2011). "Yaşamımızdaki Elektrik" Ünitesinde 6.Sınıf Öğrencilerinin Kavram Karikatürleri Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *2nd International Conference On New Trends in Education and Their Implications. Bildiri Kitabı, (Ss 1445-1456)*.

SÖZER, E. (1998). Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri.Sosyal Bilgiler Öğretimi, *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, (1064).*[Http://W2.Anadolu.Edu.Tr/Aos/Kitap/IOLTP/2295/Unite02.Pdf](http://W2.Anadolu.Edu.Tr/Aos/Kitap/IOLTP/2295/Unite02.Pdf)

ŞENTÜRK, M. (2014).Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Bulunan Karikatürlerin Hedef Kavramların Öğretilmesine ve Öğrenci Tutumuna Etkisi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ŞEREF İ VE YILMAZ İ (2015) Yemenli Öğrencilerin Türkçe Yazma ve Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesinde Karikatür Kullanımına Yönelik Bir Uygulama *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 10/7 Spring 2015, P. 835-860 Doi Number: Http://Dx.Doi.Org/10.7827/Turkishstudies.8037 Issn: 1308-2140, Ankara.*

TAŞ, M. (2013). Karikatür Destekli Öğretimin Öğrenci Akademik Başarısı ve Bilginin Kalıcılığına Olan Etkisinin Araştırılması.*Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,26(2).*

TAY, B. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü Bugünü ve Yarını. (Refik Turan, Kadir Ulusoy (Edt.), Pegem Yayınları.2-18.Ankara.

TAY, B. ve Öcal, A. (2011). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Akademi. Ankara

TOKCAN, H. ve ALKAN, G. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi.*Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,14(2).*

TOPCUBAŞI, T. ve POLAT, S. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *International Journal Of New Trends In Arts, Sports & Science Education (Ijtase), 3(2).*

TÖREMEN, F. (2011). Eğitim bilimine giriş. İdeal Kültür, İstanbul.

TÜRER, A. (2006). Eğitim Bilimine Giriş Türk Eğitim Sisteminin Gelişim Özellikleri, Dilek matbaası, Sivas

UÇAN, B. (2013). Türkiye’de Karikatürün Dijital Dönüşümü: *Uykusuz Dergisi*.file:///C:/Users/user/Downloads/5000047145-5000064278-1-PB.pdf erişim.26.05.2016.

UĞUREL, I. ve MORALI, S. (2006). Karikatürler ve matematik öğretiminde kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*,35(170), 47-66.

ULUSOY, K. ve GÜLÜM, K. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10.2 2009: 85-99.

UZOĞLU, M., YILDIZ, A., DEMİR, Y., BÜYÜKKASAP, E. (2013). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Işıklı İlgili Kavram Yanılgılarının Belirlenmesinde Kavram Karikatürlerinin ve Açık Uçlu Soruların Etkililiklerinin Karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 14, Sayı 1, Nisan 2013, Sayfa 367-388*.

USLU, A. (1999). Karikatür sanatı ve karikatür ürünleri, Denizli Sempozyum Metinleri, <http://www.huslu.8k.com/yazi1.htm>, 21 Ekim 2015 tarihinde edinilmiştir.

ÜNAL, Ç., & ÇELİKKAYA, T. (2009). Yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (5. sınıf örneği) / The Effect Of Constructive Approach On Success, Attitude And Permanency At The Social Sciences Teaching (5th class example).*Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,13(2).

ÜNER, İ. (2009). İlköğretim Okullarında Karikatürle Öğrenmenin Öğrencilerin Başarı ve Tutum Düzeylerine Etkisi.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

VARIŞOĞLU, B., ŞEREF, İ., YILMAZ, İ., VE GEDİK, M. (2014). Deyim ve Atasözlerinin Öğretilmesinde Görsel Bir Araç Olarak Karikatürlerin Başarıya Etkisi. *Karadeniz Araştırmaları*. Bahar 2014, Sayı 41, s. 226-242

WERNER, W. (2004). On Political Cartoons and Social Studies Textbooks: Visual Analogies, Intertextuality, and Cultural. *Canadian Social Studies Volume 38 Number 2, Winter 2004 Wwww.Quasar.Ualberta.Ca/Css*.

WALTER, G.H., RODEN, A.H.(1971).The Effect of Aggressive Cartoons: Children's Interpersonal Play.*Paper Presented At The Annual Meeting Of The American Educational Research Association, New York, New York, February 4, 1971.*

YAPICI, M., & DEMİRDELEN, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri.*İlköğretim Online,6(2).*

YENGİN, D.(2010) İletişim Aracı Olarak Karikatürde “Komik Şiddet” Kullanımı.http://www.denizhoca.net/wpcontent/uploads/KOMIK_%C5%9E%C4%B0D_DET.pdf Erişim tarihi (02.04.2016).

YEŞİLTAŞ, E., ve ÖZTÜRK, T. (2015). Sosyal Bilgiler Dersi Vatandaşlık Konularının Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Akademik Başarıya Etkisi/The Effect of Computer Supported Instruction on Students Achievements in Civics Topics of Social Studies Lesson.*e-International Journal of Educational Research,6(2).*

YILDIZ, İ. (2008). Kavram Karikatürlerinin Kavram Yanılgılarının Tespitinde ve Giderilmesinde Kullanılması: Düzgün Dairesel Hareket. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YILMAZ, K., VE TEPEBAŞ, F. (2011). İlköğretim düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar: mesleğine yeni başlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1), 157-177.*

YORULMAZ, E. (2016) Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Okul Dışı Çevrelerin Kullanımı: Çorum Yatılı Arkeoloji Müzesinde Bir GünYüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim DalıSosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Sivas.

YÜKSEL, İ., ADIGÜZEL, A. (2012). Değer Eğitiminde Karikatür Kullanımı: İlköğretim Öğrencilerinin Şefkat ve Merhamet Değer Algılarının Belirlenmesi.*International Journal of Social Science, Volume 5, Issue 3, p. 301-311, June 2012.*

YU A.Z. (2012). Developing Animated Cartoons for *Economic Teaching*.
Journal of University Teaching & Learning Practice Volume 9 | Issue 2 Article 5 8-31-
2012

VII.BÖLÜM

EKLER

EK-1 İzin Belgesi

**T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 92255297-605.01-E.5269704 11.05.2016
Konu: Araştırma İzni
(İlkay MARANGOZ)

(Cumhuriyet Ün. Rekt.)
.....İlkay Marangoz.....

İlgi : a) Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 12/04/2016 Tarihli yazısı.
b) Valilik Makamının 10/05/2016 Tarih ve 92255297-605.01-E.5242093 Sayılı Onayı.
c) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 Tarihli B.08.0.YET.00.20.00.0-3616 Sayılı 2012/13 No'lu Genelgesi.

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi İlkay MARANGOZ'un, "Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşmesinde Karikatürlerin Etkililiğini Tespit Etmeye Yönelik Anket Çalışması" konulu araştırma çalışması kapsamında hazırlayacağı tezi için İlimiz Merkez İlçede bulunan Toki Ahmet Yesevi Ortaokulu Müdürlüğü, Başöğretmen Atatürk Ortaokulu Müdürlüğü, Selçuk Ortaokulu Müdürlüğünde öğrenim gören öğrencilerine yönelik anket çalışması yapması Valilik Makamının ilgi (b) onayı ile uygun görülmüş olup onay örneği yazımız ekinde gönderilmiştir.

Söz konusu anket çalışmasının bitiminde araştırmacı tarafından sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

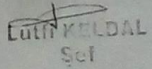
Mustafa ALTINSOY
Millî Eğitim Müdürü

Ek : İlgi (b) Onay Örneği (1 Sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
11/05/2016

DAĞITIM :
Gereği :
- Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğüne

Bilgi :
- Toki Ahmet Yesevi Ortaokulu Müd.
- Başöğretmen Atatürk Ortaokulu Müd.
- Selçuk Ortaokulu Müd.

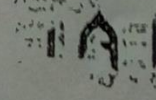
Muhsin Yazıcıoğlu Bulvarı No:23 SİVAS
Elektronik Adres: sivas.meb.gov.tr
E-posta: mg58@meb.gov.tr; istatistik58@meb.gov.tr

Elin KELDAL - ŞEF
T.C. SİVAS VALİLİĞİ
E-Posta: 92255297-605.01-E.5269704
Tarih: 11.05.2016

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 016c-1730-3581-ad63-aede kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 92255297-605.01-E.5242093
Konu : Araştırma İzni
(İlkay MARANGOZ)

10.05.2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 12/04/2016 Tarihli Dilekçesi.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 Tarihli B.08.0.YET.00.20.00.0-3616 Sayılı 2012/13 No'lu Genelgesi.
c) Valilik Makamının 07/04/2016 Tarih ve 92255297-605.99-E.3977476 Sayılı Onayı.

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi İlkay MARANGOZ'un, "Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşmesinde Karikatürlerin Etkililiğini Tespit Etmeye Yönelik Anket Çalışması" konulu araştırma çalışması kapsamında, İlimiz merkez ilçede bulunan Toki Ahmet Yesevi Ortaokulu, Başöğretmen Ortaokulu, Selçuk Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere yönelik anket çalışması yapmak istemektedir.

İlgi (a) dilekçe ekindeki anket soruları, Valilik Makamının İlgi (c) Onayı ile oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup anketin, eğitim öğretimin aksatılmaması kaydıyla İlimiz merkez ilçede bulunan Toki Ahmet Yesevi Ortaokulu, Başöğretmen Ortaokulu, Selçuk Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere yönelik uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Onaylarınıza arz ederim.

Mücahit GÜL
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
10.05.2016
Mustafa ALTINSOY
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
10/05/2016
LÜTFİ KELDAL
Şef

Muhsin Yazıcıoğlu Bulvarı No:23 SİVAS
Elektronik Ağ: <http://sivas.meb.gov.tr>
Eposta: arge58@meh.gov.tr; istatistik58@meh.gov.tr

Bilgi için: L. KELDAL - Şef
Tel: 0 346 2284800/132
Faks: 0 346 2270639

Bu evrak güvenli elektronik imzayla imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden bd54-26e7-3877-8655-5a36 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3Başarı Testi

SORULAR

Soru 1. Aşağıda verilenlerden hangisi sosyal bilimler arasında yer almaz?

- A. Tarih B) Antropoloji C) Psikoloji D)Fizik

Soru 2. Duru, okula başlamasının ardından çok zaman geçmiştir ancak okula gitme istememektedir.

Duru'nun bu sorununu çözmek için ilk olarak hangi bilime başvurulmalıdır?

- A. Arkeoloji B) Sosyoloji C) Psikoloji D)Fizik

Soru 3. Türk ressam Osman Hamdi Bey; Osmanlı sınırlarında yabancıların arkeolojik kazı yapmasını yasaklamıştır.

Osman Hamdi Bey'in amacı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Turistleri ülkemize çekmek
B) Ülkemizi tanıtmak.
C) Ulusal eserleri korumak.
D) Sanat hayatını sınırlandırmak.

Soru 4. Yusuf bilgisayar başından kalkmadan 10 saat oyun oynamakta kimse ile konuşmamaktadır ..

Bu durum nasıl açıklanabilir?

- A) Bilgisayar oyunlarının çocuğun başarısını düşürmesiyle
B) İletişim teknolojisinin zararlı olmasıyla
C) İletişimde internetin önemine
D) Uygunsuz bilgisayar kullanımının Sosyalleşmeye engel olması

Soru 5. Canlılara zarar verebilecek teknolojik gelişmeler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaygın internet kullanım
- B) Robotların uzaya gönderilmesi
- C) Robotların ameliyat yapması
- D) Atom bombaları

Soru 6. Organ nakli fikri ilk kez 1902 yılında hayvanlara uygulanarak başlamıştır. zamanla günümüzde yaşam kurtarma prensibini üstlenmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A. İlk kalp nakli ABD de yapılmıştır.
- B. Organ nakli insanlar arasındaki dayanışmaya bir örnektir.
- C. Organ nakli çalışmaları 20.yy da başlamıştır.
- D. İlk denemeler hayvanlar üzerinde gerçekleşmiştir.

Soru 7. Trafik kazasında beyin ölümü gerçekleşen Ahmet'in kalbi Emrah'a böbrekleri de yıllarca nakil bekleyen Meryem'e verilmiştir. **Yukarıdaki bu paragraftan hangi yargı çıkarılabilir?**

- A. Dünyanın en kutsa işi organ bağışlamaktır.
- B. Tıp alanındaki ilerlemeler çok ilerdedir.
- C. Gelişmiş ülkelerde organ nakli daha sık görülür.
- D. Birçok hayat organ nakli ile kurtulur.

Soru 8. Kan bağışının faydaları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A. Hastalıklardan kurtulmak
- B. Kan yapım hızı artar.
- C. Kişinin hastalıkları belirlenir.
- D. Üretilen yeni kan hücreleri vücuda canlılık verir

Soru 9. kan bağışi yapan kişide aşağıda verilen hastalıkların hangisinin bulunmasında bir sakınca yoktur

- A. ADIS
- B) Eklem eğriliği
- C) Hepatit-C
- D) Hepatit-B

- Soru 10.** **Yusuf:** Kalp krizine karşı aşı bulundu
 Reyhan: Tansiyon hastalığı tarihe karıştı
 Orhan: Organ nakillerinde pratik çözüm

Yukarıdaki yargılara göre aşağıdaki şıkların hangisine ulaşılabilir?

- A) En çok organ nakline ihtiyaç duyulur
- B) Tüm hastalıkların tedavisi vardır.
- C) Aşılar bağışıklığı güçlendirir
- D) Tıp alanındaki tüm gelişmeler insan hayatına olumlu etki eder

- Soru 11.** **İlkay:** Babamın aracı benzin ile çalışır
 Suna: Amcam aracında LPG kullanıyor
 Seda: Keşke araçlarımız su ile çalışsa çevreye zarar vermese

Bu konuşmalardan hareketle aşağıdaki şıkların hangisine ulaşılabilir?

- A) LPG ve benzin çevreye zarar verir.
- B) Bazı buluşlar hem ekonomiye hem sağlığa yarar sağlar.
- C) Yakıtların zararlarından kurtulmak için farklı enerji kaynaklarına ihtiyaç vardır.
- D) Önümüzdeki 5 yıl içinde arabalar nükleer pille çalışacaktır.

Soru 12. Türk bilim adamları nükleer malzemenin radyoaktif tepkimesi temeline dayanarak en az 10 yıl tükenmeyen yeni bir pil geliştirdi. Bu pilin kalp cihazı ve diğer cerrahi cihazlar için ideal olduğu söyleniyor.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Nükleer teknoloji hayatımızı kolaylaştırmaktadır.
- B) Yeni gelişmeler tıp alanındaki gelişmeleri hızlandırmıştır.
- C) Uzun süre dayanan pilleri yalnızca Türkler kullanılacaktır.
- D) Türk bilim adamlarının nükleer teknolojiyle ilgili çalışmaları vardır.

Soru 13. : Cep bilgisayarım sayesinde istediğim bilgiyi hemen elde ediyorum. Amerika'da arkadaşımın anısına görüşebiliyorum. Bilgisayarımın tüm çalışmalarımı yürütüyorum

Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kaliteli üretim yapılması
- B) Hayatı kolaylaştırması
- C) Dayanışmayı artırması
- D) Zaman kaybı yaratması

Soru 14. Nano teknoloji insan vücudunda oluşan hastalıkları önceden saptayabilecek

Bu bilgiye göre nano teknoloji hangi alanda fayda sağlayacaktır?

- A. Tıp
- B) Tekstil
- C) Eğitim
- D) Hukuk

Soru 15.40 Soru 15. yaşında vefat eden Haluk'un kalbi 5. Sınıf öğrencisi mehtap a takıldı

Yukarıda verilen ifadeye dayanarak organ nakli için aşağıdaki şartların hangisinin yerine getirilmesi gerekmez?

- A) Organın genç birine ait olması
- B) Yasalara uygun bağış
- C) Gerekli izinlerin bulunması
- D) Organların uyumu

Soru 16. Sağlığımızı korumamız için bazı şartlara dikkat etmemiz gerekir. Aşağıdakilerden hangisi sağlığımızı korumamız için alınabilecek tedbirlerden biri **değil**dir?

- A) Ellerimizi sadece su ile yıkamak yeterlidir.
- B) Eller mutlaka yemekten önce ve sonra yıkanmalıdır.
- C) Plastik bidonlarda biriktirilmiş sular kullanılmamalıdır.
- D) Çeşme sularından temiz olduğu şüpheli olanlar arıtılmalıdır.

Soru 17. Telif haklarına uygun olmayan her kullanım emek hırsızlığıdır. Aşağıdaki şıklardan hangisi buna örnek **değildir**?

- A) Ali'nin Ayşe'ye ait olan ders notlarını insiz dağıtması
- B) Ahmet'in Eray'ın albümünü internetten indirmesi
- C) İlkay'ın yaptığı araştırmalar sonucu kitabını yayınlaması
- D) İbrahim Sadri'nin şiirlerinin izinsiz basılması

Soru 18. Aşağıdakilerden hangisi Türk Patent Enstitüsünce tescillenmesine gerek yoktur?

- A. Buluşlar icatlar.
- B. Marka ve ticari isimler
- C. Şirket ve kuruluş isimleri
- D. Soksak ve semt isimleri

Soru 19.Aşağıda verilenlerden hangisi korsanı engellemek için devlet tarafından yapılan çalışmalar arasında değildir?

- A. Türkiye istatistik kurumunun kurulması
- B. Korsan yayınlara ceza verilmesi
- C. Yayın ve kitaplara bandrol uygulaması yapılması
- D. Fikir ve sanat eserlerini koruma kanununun çıkarılması

Soru 20. Aşağıdakilerden hangisi tıp bilgisinin artması sonucunda oluşmuştur?

- A) Doku nakli
- B) Güneş sisteminin keşfi
- C) Telefonun icadı
- D) Kablosuz ağların yaygınlaşması

EK-5 Cevap Anahtarı

1-D	2-C	3-C	4-D
5-D	6-A	7-D	8-A
9-B	10- C	11-D	12-A
13-B	14-A	15-A	16-A
17-C	18-D	19-A	20-D

EK-6 Çalışma Planı

Tablo 11: Çalışma Planı Zaman Çizelgesi

Dönemler	1.Dönem	2.Dönem	3.Dönem	4.Dönem
	nem	nem	nem	nem
Yapılacak işler	(01.10.2015-01.12.2015)	(01.12.2015-01.02.2016)	(01.02.2016-01.05.2016)	(01.05.2016-30.06.2016)
Literatür taramanın ve derlemenin geliştirilmesi	X			
Veri toplama aracı/araçlarının geliştirilmesi		X		
Uygulamanın yapılması				X 09.05.2016-10.06.2016
Verilerin analiz edilmesi				X
Verilerin yorumlanması				X
Tezin yazılması	X	X	X	X

EK-7: 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Kazanım, Süre ve Saatleri**Tablo 12: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri(Meb,2005)**

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTE	KA ZANIM SAYISI	SÜR E/DERA SAATİ	O RANI (%)
BİREY VE TOPLUM	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	6	12	11
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	YERYÜZÜNDE YAŞAM	7	15	14
KÜLTÜR VE MİRAS	İPEK YOLU'NDA TÜRKLER	9	24	23
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	6	18	17
KÜRESEL BAĞLANTILAR	ÜLKEMİZ VE DÜNYA	5	12	11
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	5	15	14
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	ELEKTRONİK YÜZYIL	5	12	10
GENEL TOPLAM		43	108	100

EK-8 6. Sınıf Elektronik Yüzyıl Ünitesi Konu Kazanımları

Tablo 13 Elektronik Yüzyıl konu kazanımları

ÖĞRENME ALANI: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM .6. SINIF(MEB,2005)
4. ÜNİTE: ELEKTRONİK YÜZYIL KAZANIMLARI
1. Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.
2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer.
3. Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder.
4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.
5. Tarihse Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk'ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark eder.

EK-9 Karikatürler

Şekil 17: Bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı kapsamında bulunan elektronik yüzyıl ünitesi için hazırlanan karikatürlerin giriş kapağı

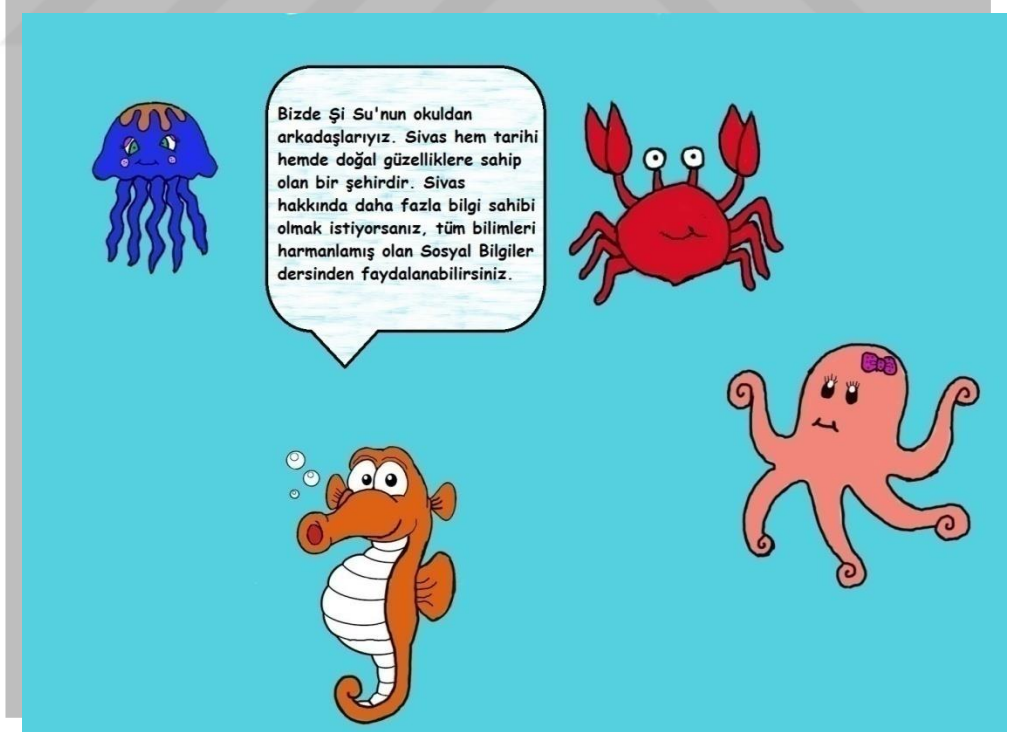

Şekil 18: Dikkat çekmek için tasarlanan tanıtım karikatürü

1. Kazanım

Şekil 19: Coğrafya ile ilgili karikatür

Şekil 20: Sosyal Bilgilerin hayatımızdaki yeri

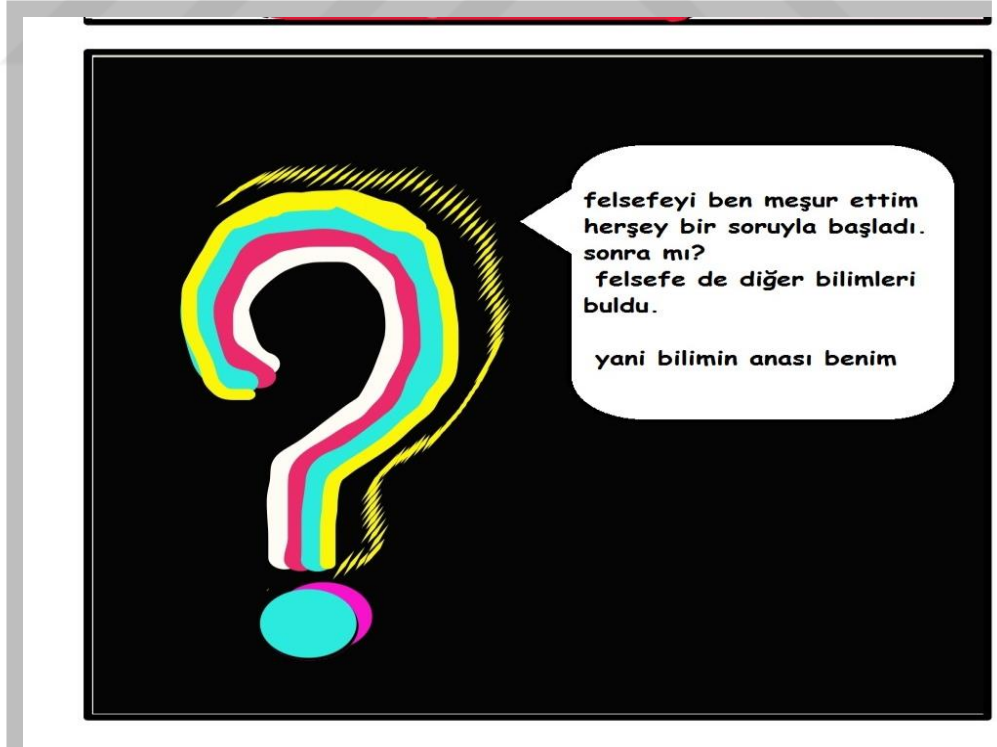
Şekil 21: Psikoloji biliminin faydası

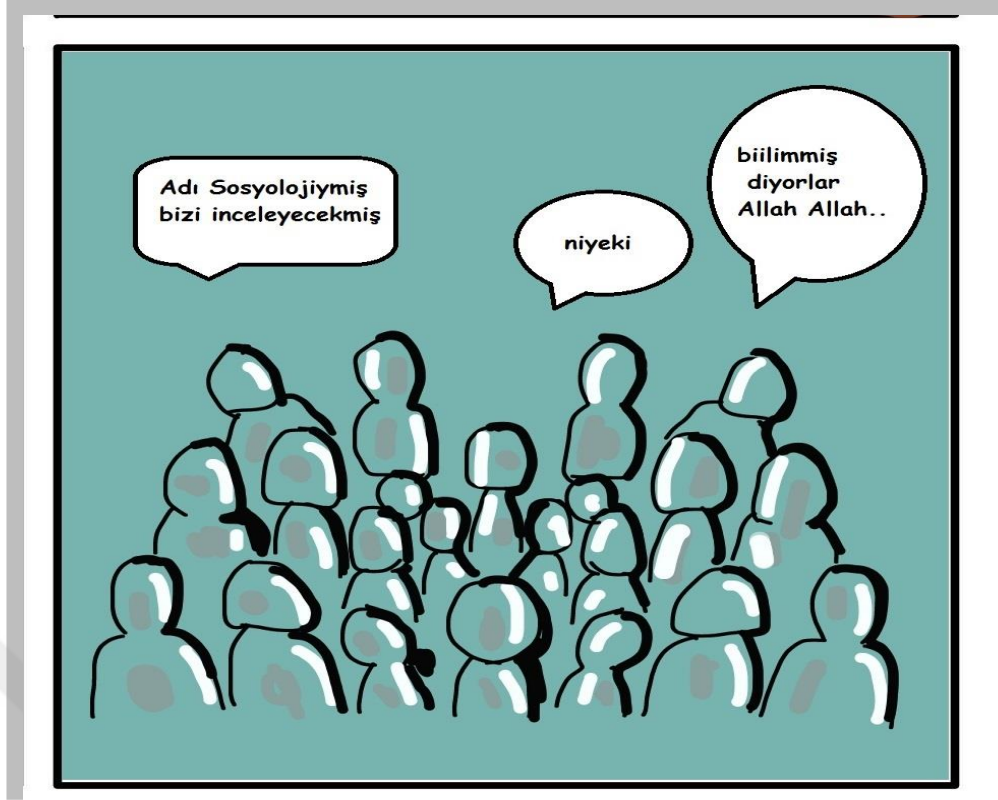
Şekil 22: Coğrafyanın insan hayatındaki etkisi

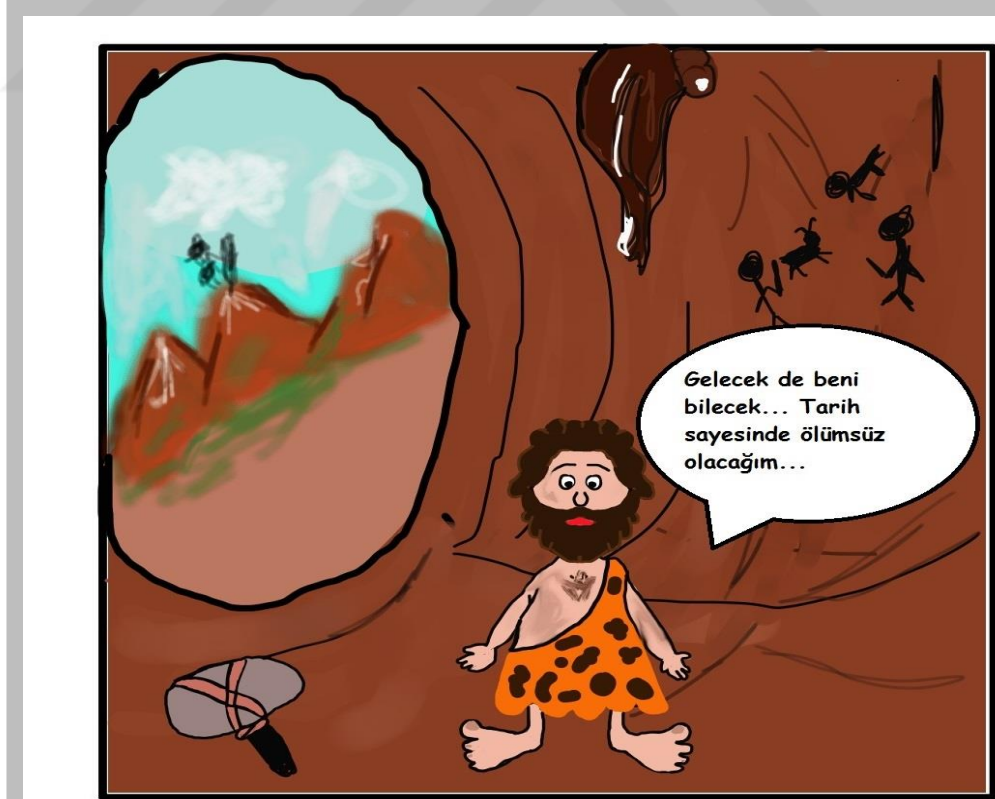
Şekil 22: Arkeolojinin önemi

Şekil 23: Felsefe biliminin faydası

Şekil 24: Sosyoloji biliminin önemi

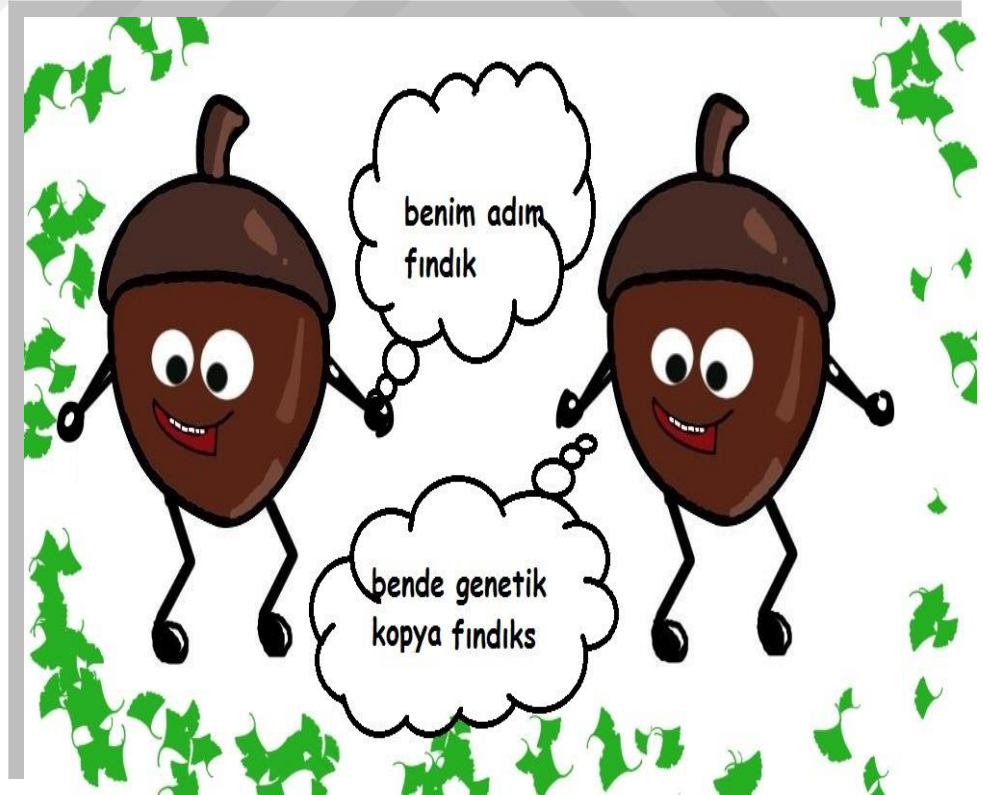

Şekil 25: Tarih biliminin önemi

Şekil 26: İklimler insan yaşamına etkisi

2. Kazanım

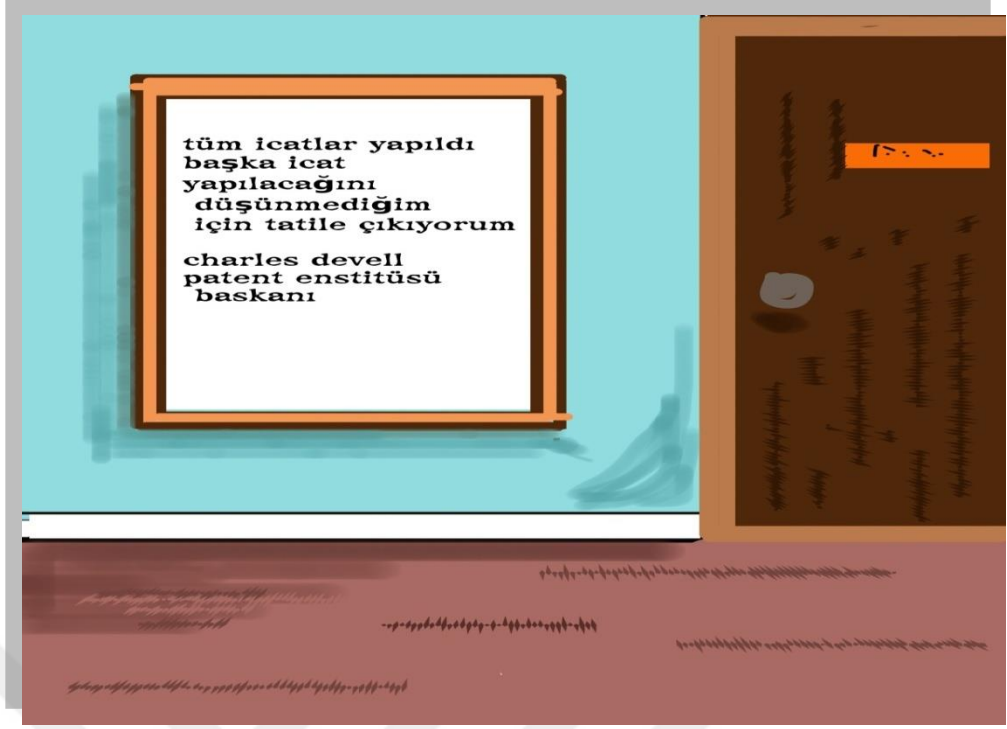
Şekil 27: Genetik kopyalama

Şekil 28: Gelecekte uzay yolculuğu sıradanlaşabilir.

Şekil 29: Teknolojik gelişmelerin hızı

Şekil 30: Teknolojik gelişmeler durabilir mi?

Şekil 31: Gelecekte teknoloji hayat kurtarabilir.

Şekil 32: Gelecekte teknolojinin aile hayatına etkisi nasıl olacak?

Şekil 33: Nano kimdir, nedir ?

Şekil 34: Teknoloji karın doyurur.

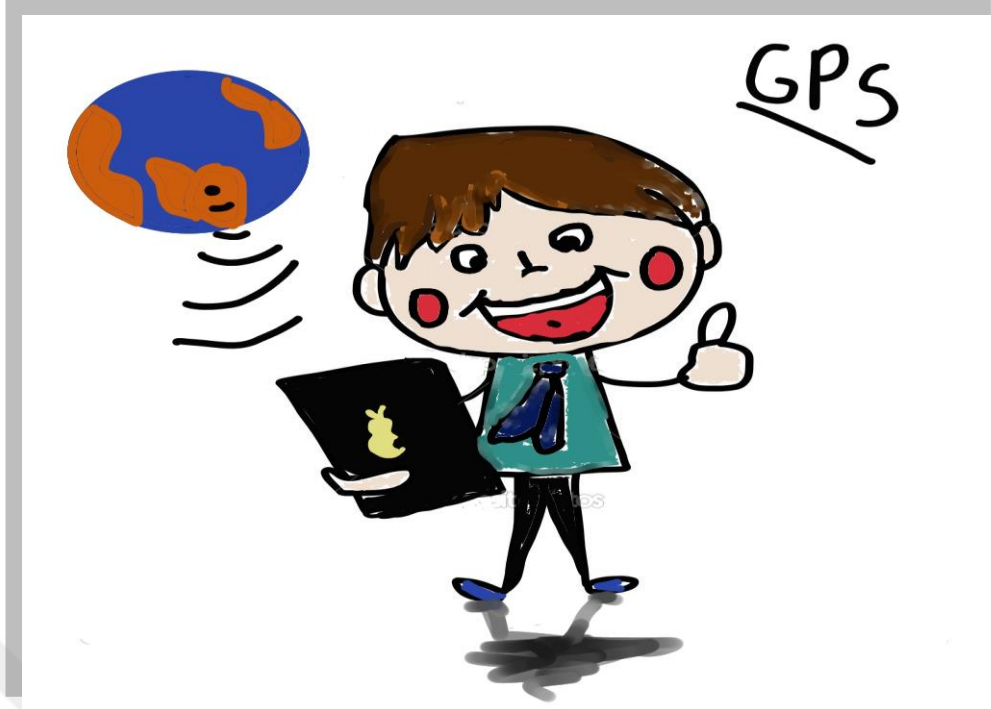
Şekil 35: Sihirli küreler aslında var.

Şekil 36: teknoloji ve doğa dost olabilir. Teknoloji insanlığın hizmetçisidir.

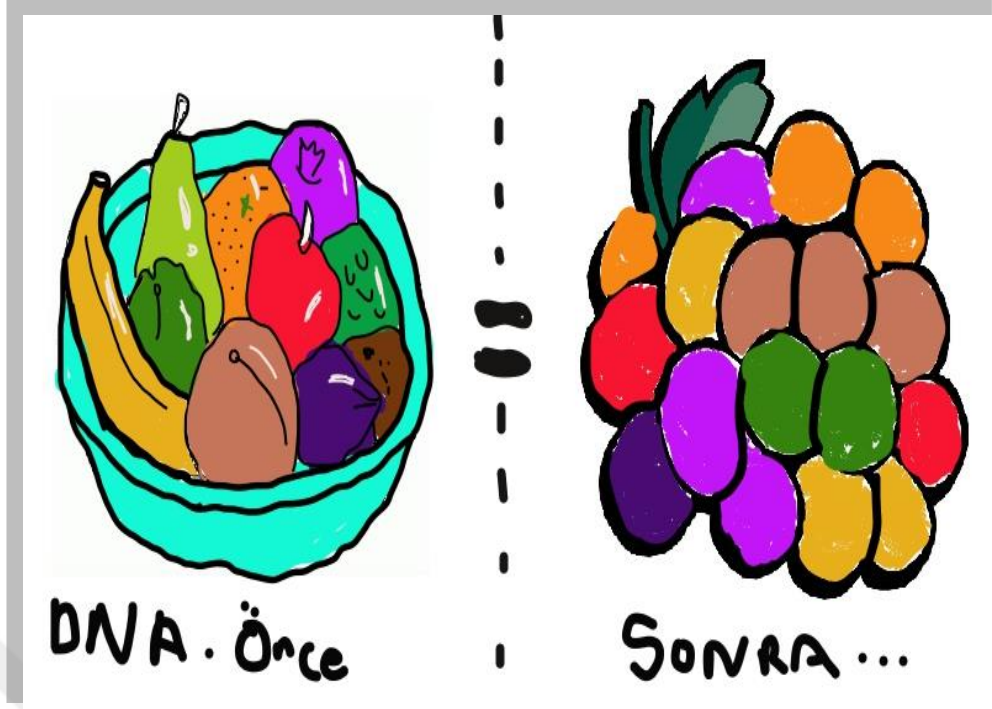
Şekil 37: Ayağımız yere basmıyor.

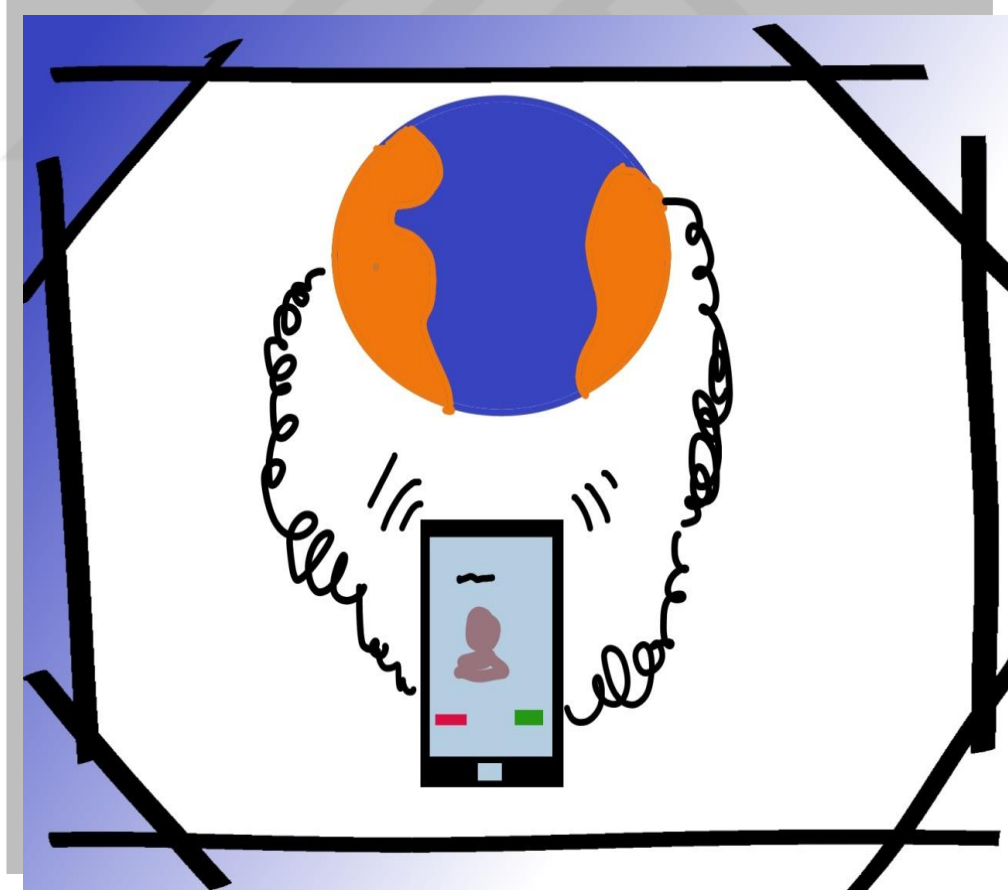
Şekil 38: GPS'le kaybolmak yok.

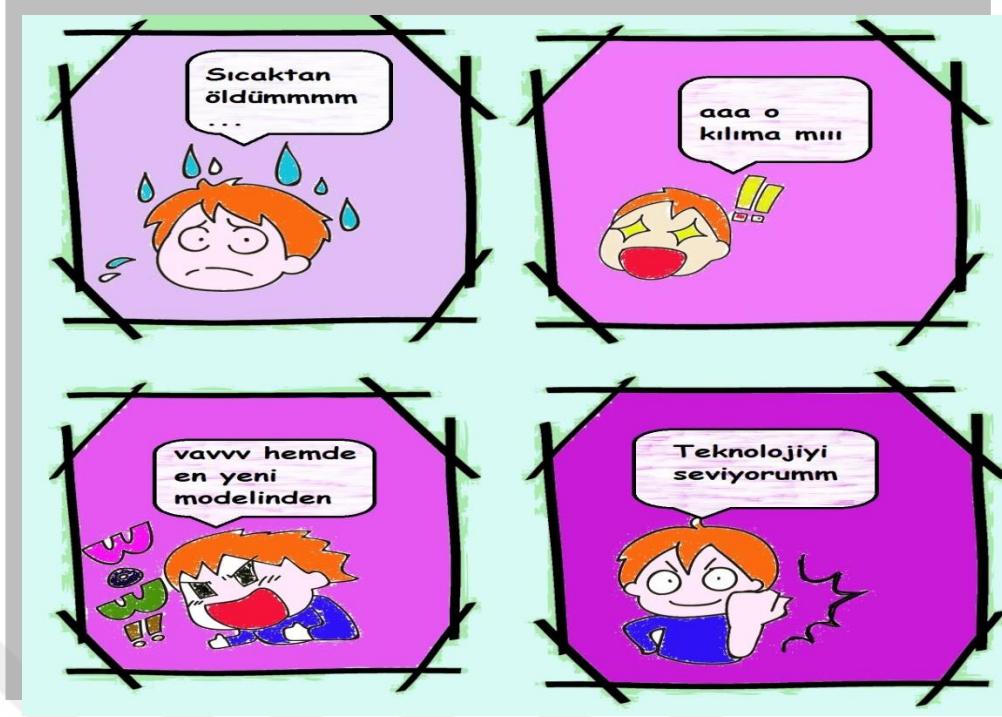

Şekil 39: Yüksek yüksek binalar

Şekil 40: DNA bilimi ile tüm meyvelerin tadı bir meyvede

Şekil 42: Yaz aylarında teknoloji iyi gelir.

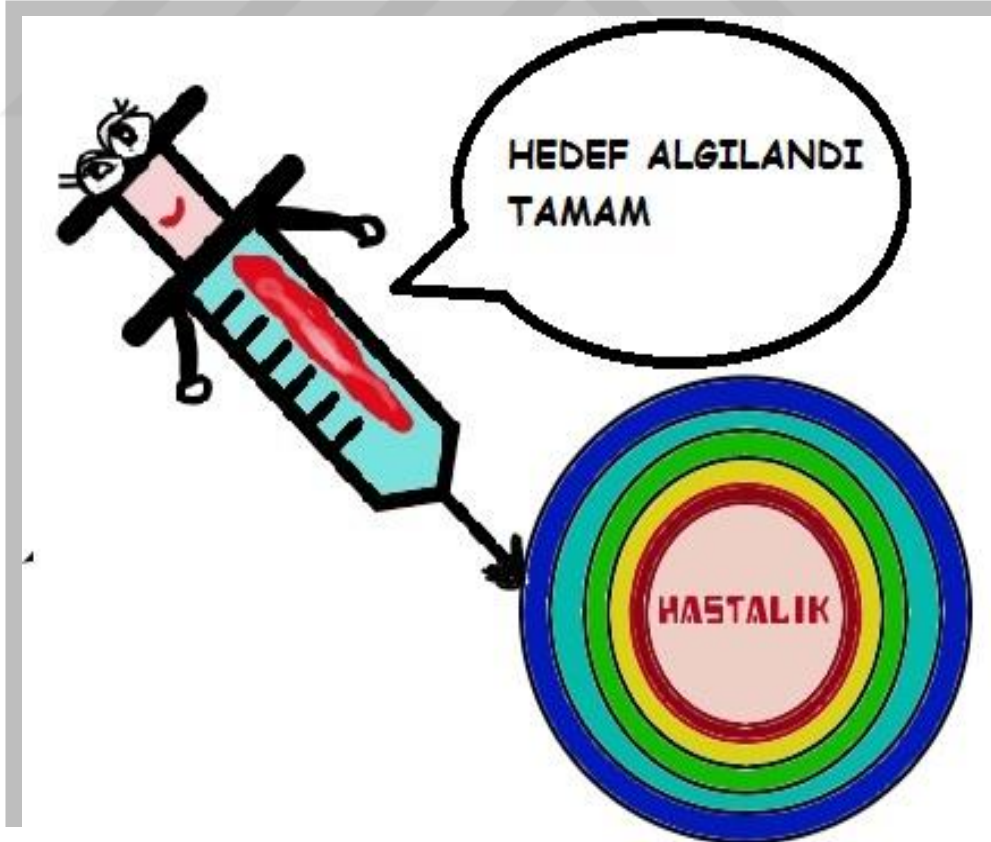
3,Kazanım

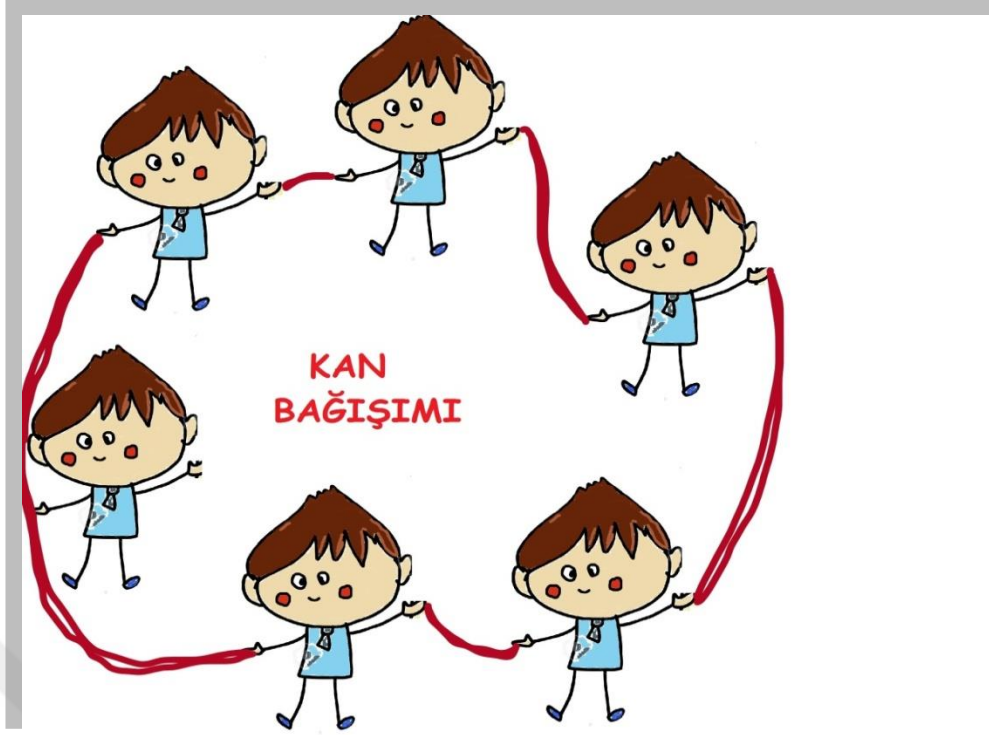
Şekil 43: İlaç içtim kurtuldum

Şekil 44: Kalp krizi mi, o da ne?

Şekil 45: Aşı hastalık savaşları

Şekil 46: Kan bağışısı mı?

Şekil 47: Daha güzel şeyler var.

Şekil 48: Empati ile düşün

4, Kazanım

Şekil 49: 'Ben buldum.' yok öyle!

Şekil 50: Emeğe saygı

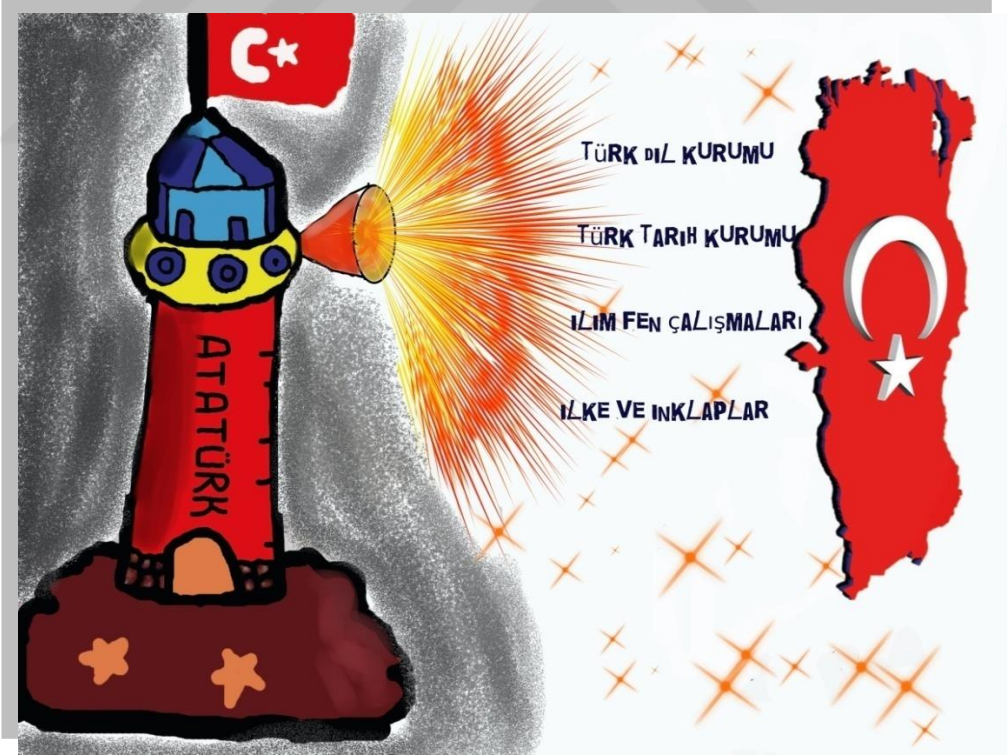

Şekil 51: Seviyorsak gösterelim

Şekil 52: Fikirleri ürünleri garantiye alalı

6, Kazanım

Şekil 53: Atatürk Ve Bilim Türkiye

Şekil 54: İlim ve kültür kuruluşları Türkiye Cumhuriyeti'ni besler.

EK-10 Uygulama Sürecine İlişkin Fotoğraflar

